

Jog és keresztyénség

A jogászok társadalmi megítélése eléggé vegyes, és máig tartja magát az a szemlélet, hogy ez a foglalkozás a kiskapukat keresi, sőt alapvetően ezért fizetik.

☞ 5. oldal

Miért hazudunk egymásnak?

Töredelmesen be kell ismernünk, hogy szoktunk hazudni; nemcsak mások szoktak nekünk, hanem mi is a környezetünknek.

☞ 9. oldal

A nagy és jó Isten akarta

Tizenkettedik alkalommal tartották meg a Szatmár határok nélkül elnevezésű rendezvényt. Csúry István püspöknek átadták a Milotai Nyilas István-díjat.

☞ 10. oldal

HARANGSZÓ

A KIRÁLYHÁGÓMELLÉKI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET GYÜLEKEZETI LAPJA • 2022. NOVEMBER • 33. évf. 21-22. szám • Ára 5 lej

Bogdán Szabolcs János nyerte a püspökválasztást

Október 21-én, pénteken délelőtt két rendben zajlott a választás: először püspököt és főgondnokot választottak, majd a többi tisztségviselő megválasztására is sor került. Szoros eredmény született: Bogdán Szabolcs János 54, Forró László pedig 49 szavazatot kapott. Bara Lajos 57 szavazattal lett főgondnok.

Valószínű, hogy éppen a szoros eredmények miatt elhúzódott a választás második része, melyen kiderült, hogy a főjegyzői, püspök-helyettesi feladatokat Dénes István Lukács Nagyvárad-olaszi lelképásztor fogja ellátni (58 szavazat). A generális direktori (missziói előadói) tisztséget Rác Ervin Lajos Szatmár-szigetlankai lelképásztor veszi át (61 szavazat). A presbiteri főjegyző Bertalan Lajos lett (50 szavazat), lelkészi jegyző Kánya Zsolt (55 szavazat), presbiteri jegyző Csegő Benjámin (59 szavazat), katechetikai előadó Módi

József (68 szavazat), ifjúsági előadó a KRISZ megbízásából Vékony Zsolt-József, zenei előadó pedig továbbra is Orosz Otília.

„Megköszönöm mindenkinek a támogató szeretetét, imádságát, amellyel az egyházkerületi tisztújító választásokat hordozta! Hiszem, hogy Isten akaratából történt minden! Gratulálok minden lelkészi és presbiteri tisztségviselőnek, aki a választás által elhívtást nyert a Királyhágómelléki Református Egyházkerület szolgálatára! Az Úr áldja meg az előttünk álló közös munkát, szolgálatot és használjon mindnyájunkat az Ő dicsőségére és a ránk bízottak javára! Ne szűnjünk meg imádkozni egymásért!” – fogalmazott Bogdán Szabolcs, a Királyhágómelléki Református Egyházkerület nyolcadik megválasztott püspöke.

RÁC ERVIN

Megelevenedő szélhárfa

Az aeolhárfa, más néven szélhárfa egy különleges hangszer. Olyan eszköz, ami a szélmozgás által szólal meg. A viharos szél hangosabbá teszi, míg a lágy szellő éppen csak megpendíti a húrokat. Mindennapjainkat sokféle erősségű szelek táncolják körül. Van olyan szél, mely a betegségek rémítésével közelít, és akad olyan, amelyik a háború dúlásával korbácsolja lelkünk húrjait. Ezek általában a panasz, a kétségbeesés, aggodalmaskodás hangját hozzák ki belőlünk. És ott vannak a sötét világ szolgálóinak a próbálkozásai, ezek olyan hangokat – az elmúlás, a kifogások, a káromlások zaját – akarnak általunk megszólaltatni, amilyeneket mi igazából nem szeretnénk.

Annyira kiszolgáltatottak lennénk, mint egy ablakba kitett zenedoboz? Nem gondolom! A keresztyének nem kiszolgáltatottak. Benne van a nevünkben is: Krisztushoz tartozók. A mindenek feletti Példakép. A cél, a beteljesülés: Őt „megszólaltatni”. Ez nem tehetetlen, kényszerű utánzás, hanem ez az igazi önmegvalósítás. A Példa, aki mindenkinek a legjobb.

Az e világi példaképekben az ember sok esetben csalódnak szokott, mert „kiderülhet ez-az”. Krisztus példáját követni nem lehet csalódás, sőt így még egymásnak is egyre kevésbé okozhatunk csalódást.

GHITEA-SZABÓ JÓZSEF LEVENTE

www.facebook.com/harangszo

Kegyetlen az Isten?

„Onnan azután elment (Elizeus) Bételbe. Amikor az úton fölfelé ment, fiatal fiúk jöttek ki a városból, és így csúfolták őt: Menj föl, kopasz! Menj föl, kopasz! Ő azonban hátrafordult, rájuk nézett, és megátkozta őket az Úr nevében. Ekkor két medve jött ki az erdőből, és szétszagattott közülük negyvenkét gyermeket. Innen felment a Karmel-hegyre, onnan pedig visszatért Samáriába” (2Kir 2,23–25).

Még ilyen! Isten embere, a próféta megátkozta a gyermekeket?! S ennek következtében széttépik őket a medvék?!

Sokunk számára idegen ez a történet, és nehezen értjük meg.

NE RAGADD KI!

Való igaz, hogy ez a történet nehezen érthető, de itt Istenről és az emberről van szó. (Olvassuk el az egész 3. részt!) Az a fontos, hogy úgy olvassuk, hogy meg is értsük. Ezért nem szabad kiragadni ezt a néhány verset, hanem kontextusban, a többivel összefüggésben kell olvasnunk.

A Királyok első könyvének utolsó fejezeteiben arról olvashatunk, hogy Izráel bálványimádásba sülyedt (Baált imádták). Isten felemelte szavát a bálványimádás ellen. Ez ellen küzd Elizeus próféta is. Izráel meg kellene hogy fogadja Elizeus tanácsát. Ám Izráel ellenségesen viszonyul Elizeushoz.

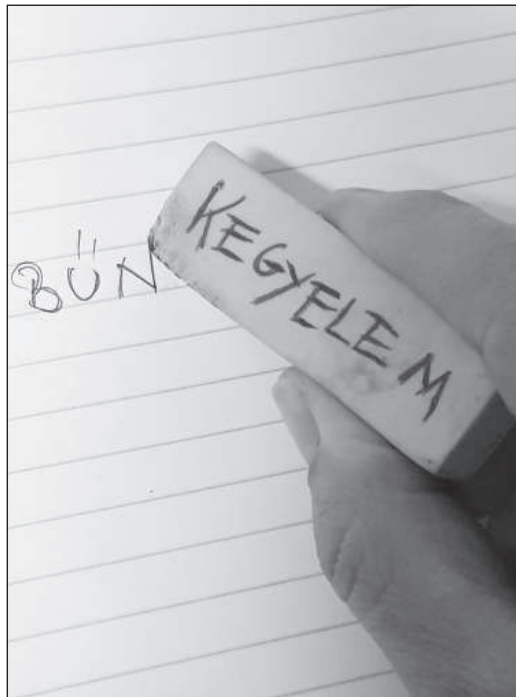
Aztán azt látjuk, hogy Elizeus Bételbe megy. Miért megy éppen Bételbe? Bétel azt jelenti, hogy „Isten háza”. Ám Jeroboám király óta Bétel már nem Isten háza. Ott már bálványimádás és aranyborjú van.

Amikor Elizeus a bálványimádás ellen, a Baál tisztelete ellen fellép, tulajdonképpen ezzel provokálja az aranyborjú imádatának prófétáit. Ezt Isten nevében teszi.

GYERMEKEK

A bibliakutatók véleménye megegyezik abban, hogy ezek a gyermekek, akikről a 23. versben szó van, nem is voltak olyan kicsi gyermekek. A Biblia ezt a héber szót használja, amikor arról beszél, hogy József a börtönben van (1Móz 41,12). Vagyis úgy beszél Józsefről, mint ifjúról. Egypár év múlva ugyanis már megkívánja őt Pótifár felesége. Körülbelül húszéves lehetett. Tizenhét éves volt, amikor az első álmot kapta az Úrtól (1Móz 37,2).

Az a héber szó, amelyet a mostani igében olvasunk, egy olyan ifjút jelenthetett, aki negyvenéves is lehetett. Itt tehát olyan ifjak-

ról lehet szó, akik már tudják, hogy mit tesznek, vagyis felelősek a tetteikért.

Nem lehetetlen, hogy annak a prófétaiskolának az ifjú tagjai voltak, akik az aranyborjú prófétaiskolához tartoztak. Ezek az ifjak szervezték az aranyborjú imádatának az istentiszteleti alkalmait Bételben.

Nagyon is tudatában voltak ezek az ifjak annak, hogy mit csinálnak.

A mostani történetben, melyről az ige beszél, arról van tehát szó, hogy ki az „igaz” isten. Az Úr, aki Izráellel szövetséget kötött, nem tűri el, hogy az ő népe más isteneket imádjon. Iszonyatos, borzalmas számára az, hogy az Ő választott népe az aranyborjút tiszteli Bételben. Isten haragja feltámad a nép ellen.

Az ifjak a tűzzel játszanak, amikor gúnyolják a prófétát és kopasznak nevezik.

KOPASZ

Kopasz – ez ugye nem is egy gúnynév! Sok kopasz ember van a világon, olyannyira kopaszok, hogy még világít is a fejük.

De vizsgáljuk csak meg, hogy kopasz lehetett-e Elizeus. Mint fiatal próféta, nem valószínű. De még ha kopasz lett volna is, ez nem volt látható, mert a férfiak fejfedőt viseltek.

„Kopasz” – ez azt jelentette, hogy előttünk, számunkra te belpoklos vagy. Ugyanis akik ebben a betegségben szenvedtek, elhullatták a hajukat, és előbb-utóbb megkopaszodtak.

Azzal, hogy Elizeust kopasznak nevezték, azt juttatták kifejezésre, hogy ők nem tekintik Elizeust az Úr prófétájának. S nem kell

nekik a szolgálata sem. Tűnj el előlünk! Tűnj el előlünk a te Isteneddel együtt!

GÚNYOLÓK

Az ifjakat „gúnyolóknak” nevezzük itt. Ez az első zsolttára emlékeztet bennünket. „Boldog ember az, aki nem jár gonoszok tanácsán, bűnösök útján meg nem áll, és csúfolódók székében nem ül” (Zsolt 1,1).

A gúnyolódók, a csúfolódók elvetik Elizeust mint prófétát, elvetik az istenét is, s úgy néznek rá, mint egy belpoklosra. Akkor most tegyük fel a kérdést: Nem értek-e meg Isten ítéletére?! Ezek az ifjak Isten helyett a bálványisteneket és az azoknak való szolgálatot választották.

Elizeus számára világossá válik, hogy nem őt, hanem az Urat csúfolják. Itt nem személyes sértődöttségről van szó. Istent tették neveltségessé, Istent gúnyolták, és Istent vetették semmibe.

Mit teszel, ha a legjobb lelki barátodat gúnyolják? Bizonyos, hogy nem ezt mondd: „Köszönöm szépen.”

Elizeus számára Isten az ő legjobb lelki barátja volt. Isten tette őt prófétává, hogy az Isten tiszteletére és dicsőségére szolgáljon. Elizeus megfordul és megátkozta az ifjakat az Úr nevében.

Nem tudjuk pontosan, hogy milyen szavakat használt. Nem tudjuk, hogy mit mondott. Rájuk nézett (24. v.). Lehet, hogy ekkor ilyesmit mondott: „Ha ti ezt teszitek, Isten megbüntet titeket.” Aztán továbbment, és jött az Isten ítélete. Az erdőből két medve jött elő, és negyvenkét ifjút megölt.

ÁTKOZNI

Ezt a szót sokat használjuk, de keveset beszélünk róla.

Pál apostol ezt írja Gal 1,8–9-ben: „Viszont, ha még mi magunk, vagy egy menyeből való angyal hirdetne is nektek evangéliumot azon kívül, amit mi hirdettünk, legyen átkozott. Amint már korábban is megmondtuk, most ismét mondom: ha valaki nektek más evangéliumot hirdet, azon kívül, melyet elfogadtatok, átkozott legyen.”

Ez megrettent bennünket. Amit itt olvasunk. Ettől nem szabadulhatunk. Csakis Jézus Krisztus által. Ő minden „átkunkat” magára vette. Ő általa van megtartásunk, Ő a mi megmentőnk. Aki Őrá néz, az nem megy ítéletre. Ám az, aki kétségeskedik, ugyanolyan veszélyben van, mint a próféta ifjak Bételben.

Ürügykeresés vagy Jézus-keresés?

„A főpapok pedig az egész nagytanáccsal együtt bizonyítékot kerestek Jézus ellen, hogy halálra adhassák, de nem találtak” (Mk 14,55).

Júdás elárulta, a többiek szétszaladtak, s már viszik is az Embernek Fiát. Viszik elítélni azt, akiben semmi bűn nem volt. Jézus ott áll ítélőbírái előtt.

Egy furcsa és fordított helyzetet „teremt” azóta is az ember: vádat emel, és vádat keres Isten Fia ellen. Kirakatpért játszik a bűnös ember, a bűnös világ. Hányszor játszunk mi is ilyen kirakat-játékot Istennel? Keressük az ürügyeket, a kibúvókat, hogy az Ő szava meg ne érintsen. Okoskodunk, építjük a bírói székeket, s Jézust a vádlottak padjára állítjuk.

Ó, hányszor hamis bíróként ítéltetem felebarátot, szomszédot, rokont, amikor nem engedtem, hogy Isten igéje engem megítéljen?

Bizonyságot keresnek ellene. Bizonyíték-keresés mindenáron. Mindent megmozgatnak Jézus ellen, ahelyett, hogy Jézus mellett

dönténének. Szól az Ige: „Engem kerestetek, és éltek!” (Ám 5,4). Jaj, ők nem az Igazat, csak a maguk igazát keresik.

Mit keresel? Ürügyeket? Vagy már keresed Őt, s szívedben elindult egy hódoló érzés és indulat Jézus felé?!

Ha igazságtalanságok érnek, nézz fel Jézusodra! Ő ezt az utat megjárta. Bántás, kicsúfolás, leköpés, arculütés, megkorbácsolás volt az osztályrésze. Ha negyedannyi hamisság érne, csak nézz Rá! Látod, mivel válaszolt? Hallgatott, és szelíden tűrt. Csöndes példájával mutat utat az életre.

Jézus-követésünk legyen ilyen Hozzá való hasonulás és idomulás!

A megkötözött Jézus körül ott vannak az igazán megkötözöttek. A Szabadító szabad. Vádlói a gyűlölettől megkötözöttek. Gazdaságuk, úrhatnásuk mind hiábavalóság. Hiábavaló a mi minden gonoszságunk is.

Ürügyeket keresnek ellene. Még mindig bennünk van ez az „Ellene”? Csak ürügye-

ket gyártó szívünk van? Magunkat látjuk nagynak, vagy a megkötözött, kicsúfolt Jézust? Ne forgassuk ki Jézus szavait, hanem szívünkben forgassuk azokat!

SEBESTYÉN LÁSZLÓ EDE

A szeretet törvénye és a törvény szeretete

„Szeresd az Urat, a te Istenedet teljes szívedből, teljes lelkedből és teljes elmédből. Ez az első és nagy parancsolat. Ehhez hasonló a második: Szeresd felebarátodat, mint magadat. E két parancsolattól függ az egész törvény és a próféták” (Mt 22,37–40).

A cím szójátéka nagyon jól érzékelteti azt a feszültséget, ami a szeretet és a törvény kapcsolatát jellemzi. Az ellentmondás abból adódik, hogy hol az egyik, hol a másik kap nagyobb hangsúlyt.

Egyfelől el kell ismernünk, hogy életet, kapcsolatokat, hitet építeni csak szeretettel lehet, de az is tény, hogy törvény nélkül nem lenne erkölcsi érzékünk. A törvény miatt tudjuk, hogy mi helyes és mi helytelen.

A bűn miatt a jó ajándékokkal is tudunk rosszul élni, ezért a törvény betűit sokszor nem a jó megvilágítására alkalmazzuk, hanem arra, hogy igazoljuk magunkat és erkölcsi fölényünket. Máskor pedig valamilyen tisztátalan indíttatásból ítéletet akarunk mondani másokról. Továbbá olyan esetek is adódnak, amikor könnyebb a törvény előírásaival takarózni, mint felelősséget vállalni a döntésünkért. Ennek aztán súlyos következményei vannak: helyreállítható kapcsolatok dőlnek romba, útkeresők fordítanak hátat az egyháznak, tanácstalanok undorodnak meg a törvény ridegségétől, és a legalkalmasabbak szorulnak ki megbízásokból. A törvény erejével akár Istent is képesek vagyunk felülbírálni, akárcsak egykor a Jézust támadó farizeusok.

A SZERETET TÖRVÉNYE

Jézus szavaiból kiderül, hogy az Isten és az emberek iránti szeretettől függ az egész törvény és a próféták. Ez annyit jelent, hogy minden, amit az Ószövetségből tudunk, csak a szeretet által töltheti be eredeti rendeltetését. Frappáns válasz volt ez egy olyan törvénytudónak, akit nem a kíváncsiság, hanem a rosszindulat késztetett a kérdés feltevésére.

Miért ennyire fontos a szeretet Jézusnak? A választ János első levelében találjuk: „Isten szeretet, és aki a szeretetben marad, az Istenben marad, és Isten is őbenne” (1Jn 4,16). Ilyen egyszerű, mert „aki nem szeret, nem ismerte meg Istent, mert Isten szeretet” (1Jn 4,8). Szeretet nélkül nincs élő kapcsolat az Úrral, enélkül pedig nem ismerhetjük az Ő akaratát sem. Márpedig a nehéz döntéseink idején leginkább arra vágyunk, hogy Isten akaratával megegyezően járjunk el.

Kettős szeretetparancsolatot kaptunk. Az egyik az Atya felé irányul, a másik az embertársaink felé. Jézus mindkettőtől függővé teszi a törvényt. Nem lehet remete módra, az emberektől távol egyedül Istent szeretni. Ahogyan az sem elég, ha emberbaráti szeretettől vezérelve végezzük a feladatunk, de az Urat kizárjuk az életünkéből. Kell a szeretetteljes mennyei és földi kapcsolat is. Az elsöre azért van szükség, hogy meg tudjuk ragadni a törvények valódi lényegét, a másodikra pedig azért, hogy helyesen tudjuk gyakorolni azt.

Mielőtt a bibliai törvények alapján járnánk el egy problémás helyzetben, győződ-

jünk meg arról, hogy van bennünk elegendő szeretet. Nem elég a nyers tudás és a papírra vetett, paragrafusokba szedett törvény.

A SZERETETTŐL FÜGG!

Figyelemre méltó Jézus fogalmazása: „E két parancsolattól függ az egész törvény és a próféták” (Mt 22,40). Mondhatta volna azt is, hogy a két parancsolaton áll a törvény, vagy ezek a legfontosabbak mind közül. Ő azonban azt a szót használta, hogy függ (kremantai). Ez a kifejezés mindössze néhány alkalommal fordul elő az Újszövetségben, és többször is Jézus kereszthalálára mutat. „A mi atyáink Istene feltámasztotta Jézust, akit ti fára függesztve megöltetek” (ApCsel 5,30). „Őt ugyan fára feszítve megölték” (ApCsel 10,39). „Krisztus váltott meg minket a törvény átkától úgy, hogy átokká lett értünk – mert meg van írva: Átkozott, aki fán függ” (Gal 3,13).

Végső soron Jézus nem azért függött a keresztfán, mert Pilátus kiadta őt a lázadó zsidóknak. Nem azért, mert a római katonák átszegezték a karjait. Nem azért, mert Júdás elárulta, vagy a tanítványok magára hagyták. Nem azért, mert nem tudta volna megmennteni magát. Nem az ítélet, a csalódás vagy a szegek tartották a keresztfán, hanem az Atya és az irántunk való szeretete. Ő nemcsak mondta, hanem példázta is, hogy „nincs senkiben nagyobb szeretet annál, mint ha valaki életét adja barátaiért” (Jn 15,13).

ERDEI-ÁRVA ISTVÁN BÉLA

A JOGALKOTÓ SZÁNDÉKA

Jézus és a Törvény

Jézus zsidó volta az Újszövetség központi kérdése, de nem származási szempontból. Bár Máté evangéliuma (és egyben az egész Újszövetség) Jézus nemzetségtáblázatával kezdődik, származása nem a zsidóságban elfoglalt helye miatt (Dávid király leszármazottja), hanem a Törvénnyel kapcsolatban válik fontossá!

Jézus korában azt nevezték rabbinak, akinek tanítványai voltak, és akihez az emberek tanácsért fordultak. Jézust kortársai ezért teljes joggal nevezhették Mesternek, hiszen Keresztelő János legmegbecsültebb tanítványát látták benne, aki maga is tanítványokat gyűjtött maga köré; más rabbikkal „értekezett” és vitatkozott; a zsinagógai istentiszteleteken pedig rendszeresen tanított és az Ószövetségből idézett; illetve az emberek és a „szakértők” (farizeusok, írástudók, szaduceusok) kérdéseire is megfelelt.

A többi rabbival szemben viszont Jézus számára az írásmagyarázat nem cél, hanem eszköz volt arra, hogy bizonyítsa: az ószövetségi ígéretek Benne teljesedtek be. A Törvény magyarázatában pedig egyszerre szigorította és enyhítette a parancsolatokat.

A gyilkosság tilalmának mélyítése (már a harag is gyilkosságnak számít!) jól mutatja, hogy a bűn terjedését már a gyökerénél meg kell gátolni! Ebben találjuk a Törvény enyhítésének kulcsát is, ami valójában nem is engedmény, hanem pusztán helyes értelmezés.

ESÉLYT KAPHAT AZ ÉLET – AZ ÚJ RENDELET SZÍVHANG MEGHALLGATÁSÁHOZ KÖTI AZ ABORTUSZ ELVÉGZÉSÉT MAGYARORSZÁGON

2022. szeptember 15-től csak akkor végezhetnek el abortuszt Magyarországon, ha a terhesség megszakítását kérő nő bizonyítja, hogy látta babáját ultrahangképen vagy halotta annak szívdobbanásait. A rendelet nem mondja ki szó szerint, hogy az élet a fogantatáskor kezdődik, sőt az abortusz végrehajtását sem tiltja, pusztán esélyt ad arra, hogy a várandós nők megváltoztassák döntésüket.

Az, hogy a szívdobbanás-határozatot nem egyöntetűen ünnepli a magyar társadalom, hanem relativizálni próbálja (pl. „az abortuszt elkerülni kell, nem betiltani”), jól mutatja, hogy ebben a témában is elindult a dehumanizáló tudománytagadás, és az emberi élet értékének és méltóságának tagadása.

Isten „Ne ölj!” parancsa kötelez, nem lehet azt kényünk-kedvünk szerint hajlíthatni! Az élet ugyanis szent, nem lehet alku tárgya sem az anyaméhben, sem azon kívül. A fo-

gantatástól a természetes halálig teljes körű védelem illeti meg – fogalmaz summásan Vágvölgyi Gergely keresztyén újságíró.

EGY CIPŐBEN – MILYEN HATÁST ÉRTEK EL HASONLÓ RENDELETEKKEL MÁS ORSZÁGOKBAN

Észak-Macedóniában 2013 óta él a magyarországihoz hasonló rendszer. Vladimir Gjorchev macedón képviselő 2015-ben a Budapesti Demográfiai Fórumon ismertette: azáltal, hogy a nők meghallják a kisbaba szívhangját, illetve meglátják őt a monitoron, 20 százalékuk eláll a terhességmegszakítástól.

A magyar rendelet nem tévesztendő össze az Amerikában „heartbeat bill”-ként emlegetett szabályozással, amely megtiltja az abortuszt a szívdobbanás észlelhetősége, tehát a terhesség hatodik hete után. Az Egyesült Államokban, Wisconsin államban azonban a magyar rendeletben foglaltakhoz hasonlóan, kötelezik a várandós nőket, hogy meghallgassák a babájuk szívverését.

A nemzetközi példák is azt mutatják, hogy igenis hatással van a rendelet arra, hogy az anyák miként döntenek születendő gyermekük sorsáról. Természetesen nem szabad megfeledezni arról sem, hogy az abortuszért folyamodó nők, lányok gyakran kétségbeesettek, és nem látnak más utat. Számukra megfelelő lelki támogatást kell nyújtani, hogy az életet tudják választani.

SZIGORÚAN ELLENŐRZÖTT GYEREKVÁLLALÁS – ABORTUSZ ROMÁNIÁBAN

Kelet-Európában a kommunista pártok hatalomra kerülésük után igyekeztek az egész társadalmat ellenőrzésük alá vonni. Az új, grandiózus gazdasági terveikhez, a termelés növeléséhez virágzó, egyre népesebb társadalomra volt szükségük – írja Novák Csaba Zoltán történész *Időutazás az átkosban* című sorozatának tizedik részében.

A háborús emberveszteségek jelentős mértékben csökkentették a munkaerőt. Romániában az 1946–1947-es szárazság tetézte a szegénységet, s ez sem kedvezett a gyermekvállalásnak. A kommunista pártok két módon próbálták növelni a születések számát: egyfelől kedvezményekkel, másfelől szigorú ellenőrzéssel.

Igyekeztek megfelelő oktatási körülményeket teremteni, óvodákat, iskolákat építettek, különböző juttatásokban részesítették a kismamákat, ugyanakkor 1966-tól a terhesség megszakítását három hónaptól

öt évig terjedő börtönbüntetéssel sújtották Romániában.

Nicolae Ceaușescu diktátor úgy gondolta, hogy annál erősebb egy ország, minél többen lakják. Arról álmódott, hogy országa egy 25 millió lakosságú középhatalom lesz Kelet-Európában. Ennek szellemében 1966-ban meg is hozták a hírhedt 770-es rendeletet (dekrétum), amely kemény büntetéssel sújtotta a terhességmegszakítást.

A rendelet után 10–15 évvel született gyerekeket a közmelekedet „dekrét-gyerekeknek” nevezi. Amikor ez a generáció óvodás-, illetve iskoláskorú lett, jelentős nehézségeket okozott az oktatási intézményhálózat kibővítése, hogy befogadhassa őket. Amikor felnőtte váltak, ugyanilyen gondot okozott a munkahelyteremtés számukra.

Romániában 1990 óta törvényes a nem kívánt terhesség megszakítása. Erről a páciens és szakorvosa dönthet, mivel a jog szerint ezt a döntést kizárólag az érintettnek, és nem az államnak kell meghoznia. A szabályok szerint a tizenhatodik életévét betöltött személy kérheti a 12. hetet meg nem haladó terhessége megszakítását.

Jézus törvényértelmezése mindezeket egybevéve nem is a parancsolatok szigorításának vagy enyhítésének kérdése, hanem azok megéléséé: az tölti be Isten Törvényét, aki nemcsak beszél róla, magyarázza és eszében forgatja, hanem aki szívében forgatja és meg is éli benne az Istennel való életközösséget.

Jog és keresztyénség

ZSIDÓ TÖRVÉNYSZÉK

Júdea Kr. e. 63-ban Jeruzsálem városának elestével teljes mértékben Róma fennhatósága alá került. Kr. u. 6-tól kezdve pedig a Róma által kinevezett prefektusok teljhatalmat kaptak az igazságszolgáltatás terén is, bár ezt többnyire csak súlyos kihágások (pl. a birodalom elleni lázítás) esetén érvényesítették. A zavartalan béke fenntartása érdekében tudniillik a rómaiak jobbnak látták a zsidó törvénykezési szokások érvényben hagyását. Ezért tárgyalták például Jézus ügyét kétszer: először Heródes, majd Pilátus előtt is.

A Misna (rabbinikus törvénykönyv) három törvénykezési testületet sorol fel. Az első a helyi törvényszék volt, amely egyszerű ügyekben (pl. tartozás, nem szándékos károkozás) hozott ítéletet. Ez a „testület” mindössze három tagból állt: egyik bírót a vádló választotta, másikat a vádlott, a harmadikat pedig a két bíró vette maga mellé.

A második testület területi szinten működött. A 23 tagból álló bírói szék főleg szándékos bűncselekmények kivizsgálását végezte az ország öt térségében: Júdeában Jeruzsálem, Jerikó és Gadara vonzáskörzetében; Galileában Szepphorisz, Transzjordániában pedig Amatus központokkal.

A legfelsőbb bíróság szerepét a harmadik testület, a 71 tagú szanhedrin (nagytanács) töltötte be Jeruzsálemben. Ez a komoly ügyekben való (pl. lázadás) bírói kivizsgálás mellett irányt mutató jelleggel értelmezte a mózesi törvényeket, de háborút indítani is joga és felelőssége volt.

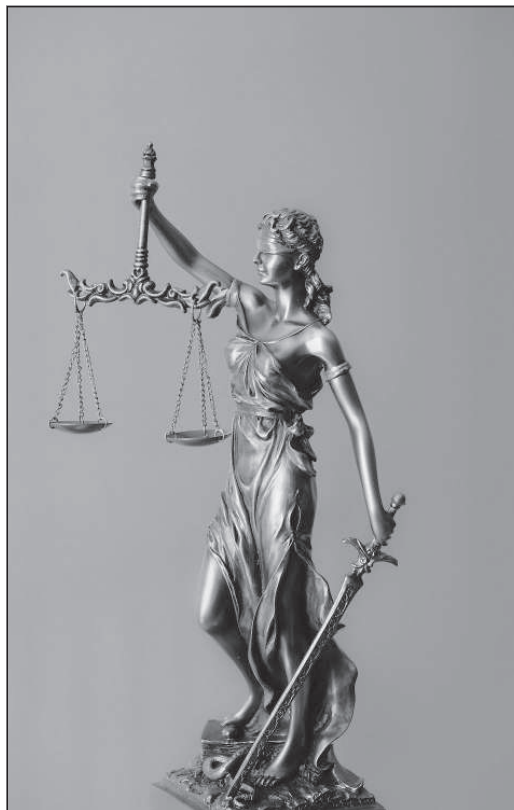
JOG ÉS KERESZTYÉNSÉG HARMÓNIABAN

Badacsonyi Zoltánnak, a Keresztény Jogakadémia szakmai igazgatójának, a Zsinati Hivatal Jogi és Közigazgatási Osztálya vezetőjének véleménye

A jogászok társadalmi megítélése elég vegyes, és máig tartja magát a szemlélet, hogy ez a foglalkozás a kiskapukat keresi, sőt alapvetően ezért fizetik, vagyis több-kevesebb erkölcsi aggályt vet fel. Egyszerűbb elfogadni a keresztyén orvosokat, tanárokat, mert Jézus gyógyító, tanító munkájának folytatását látják bennük.

Ebből a szempontból viszont a keresztyén jogászok is Jézus segítők, „jogvédők” munkáját viszik tovább. Isten felszólít az árvák és az özvegyek jogainak oltalmazására; rendelkezik arról, hogy a zsidó nép védje az ártatlant, a rászorulókat biztonságát, jogait.

A Biblia adja tehát a perspektívát egy keresztyén jogásznak hivatása gyakorlásához!

A JOGAKADÉMIA MÁS TERÜLETEKEN IS AD TÁMOGATÁST

Szinte minden jogág és jogterület érintett lehet, de jelenleg talán az életvédelem kérdése a leghangsúlyosabb. Életre hívtunk egy munkacsoportot a Keresztény Jogakadémián belül, ahol szülész-nőgyógyász főorvos, életvédelmi mozgalom képviselője, jogász, bioetikai együttműködve állásfoglalásokat, jogszabály-módosítási javaslatokat dolgoz ki, s ezeket átadjuk a jogalkotóknak.

A magzati élet védelméről szóló törvénynek már a neve is megtevesztő, mert védelemről nem beszélhetünk, ez alapvetően abortusztörvény, csak senki nem akarta így nevezni. A munkacsoportunk hamarosan bemutatja első javaslatát. Persze nem borítjuk fel vele sem a jogrendszert, sem a közéletet, de egy apró lépést mégis megteszünk a helyes irányba.

A JOG SZEREPE AZ EGYHÁZBAN

Az egyház definiálására két jellemzőt szoktak említeni: az egyház az, ahol helyesen hirdetik Isten ígését, és kiszolgáltatják a sákramentumokat. Gyakran elfeledkezünk egy harmadikról, vagyis arról, hogy az egyházban gyakorolják az egyházfegyelmet.

Ha visszalapozunk a Szentírás elejére, láthatjuk, hogy Isten ajándéka a tízparancsolat. A mózesi könyveknek nagy része törvénykönyv. Sem a teológia, sem a törvények szempontjából nincs ellentét az Ószövetség igazságos, szigorú istenképe és az Újszövetség

kegyelmes, megbocsátó istenképe között, mert a Teremtő különböző időkben különböző módokon jelentette ki magát.

Soha nem volt olyan történelmi időszak, amikor ne lett volna szükség kötelező érvényű szabályokra, de olyan korszak sem, amikor ne lett volna szükség isteni irgalomra és kegyelemre. Így függ össze a teológia, az egyházi rend a jogtudományokkal.

AZ ÁLLAM ÉS AZ EGYHÁZ VISZONYA – A JOGÁSZ SZEMSZÖGÉBŐL

A viszony történelmi koronként változott. Időnként az állam fölött létezett az egyház, máskor fordítva; olykor egymás ellen dolgoztak, néha pedig egymással együtt, de nyilvánvaló, hogy a két szervezet együttműködését szabályozni kell.

Jelenleg Magyarországon a történelmi egyházakra partnerként tekint a kormányzat. A kormány segíti az egyház hitéleti, köznevelési, diakóniai és egyéb munkáját.

Teljesen természetes, hogy az állam mindehhez pénzügyi forrásokat biztosít az egyháznak. Az együttműködés a hitéleti feladatok állami támogatásával kapcsolatban válik érdekessé. Az egyház hitéleti feladatainak teljesítése közben valamiképpen segítséget nyújt az államnak, hiszen olyan „szolgáltatást” nyújt az állampolgároknak, amely a testi, lelki, szellemi egészségüket megőrzi, táplálja, helyreállítja.

Az egyház szolgálója lelkileg gondolja a híveket, kiszolgáltatja a sákramentumokat, és ezáltal megerősíti őket, az igehirdetéssel tanítja, hogyan lehet helyes életet élni. Ez pedig az államnak is fontos, természetesen minden olyan államnak, amely a normális értékrendet kívánja képviselni.

Romániában, mint az összes többi volt kommunista államban, a rendszerváltás komoly változást hozott. Bár az egyházak felszabadultak a politikai nyomás alól, és sokat javult az egyházak és az állam viszonya, még rengeteg tisztázni való kérdés van.

Minden elfogadott egyház részesül ugyan támogatásban, de az ortodox egyház igyekszik felvenni az államegyház szerepét úgy, hogy népegyházzá kíván válni.

A hit ugyanis a mindennapok gyakorlatában számukra nem (csak) az Istennel való személyes kapcsolatot jelenti, hanem a nemzeti (nyelvi) és a magatartásbeli (babonás) szabályrendszerbe való beletartozás érzésének is értéktelenedik.

Keresztyéneként már most egyszerre vagyunk a jelenvaló és az eljövendő „ország” polgárai, ezért türelemmel várjuk, hogy majd megszűnik e világ birodalma, és kivirágzik az Isten örökkévaló országa! (reformatus.hu)

Erdélyi lengyel emlékhelyek,

Hiánypótló, gazdagon illusztrált könyvet írt a lengyel–magyar barátság erdélyi helyszíneiről. Szeretné megmutatni a lengyeleknek, hogy Lengyelországtól sok száz kilométerre, Magyarországon elszakított területein, mennyi fontos, felfedezésre váró történelmi emlékük van. Okos Márton közösség-szervező-újságíróval, a Báthory-Bem Hagyományörző Egyesület vezetőjével beszélgettünk.

– Ha néhány rövid mondatban kellene az olvasó számára felvázolnia, ki ön, Okos Márton, mit tartana fontosnak elmondani önmagáról?

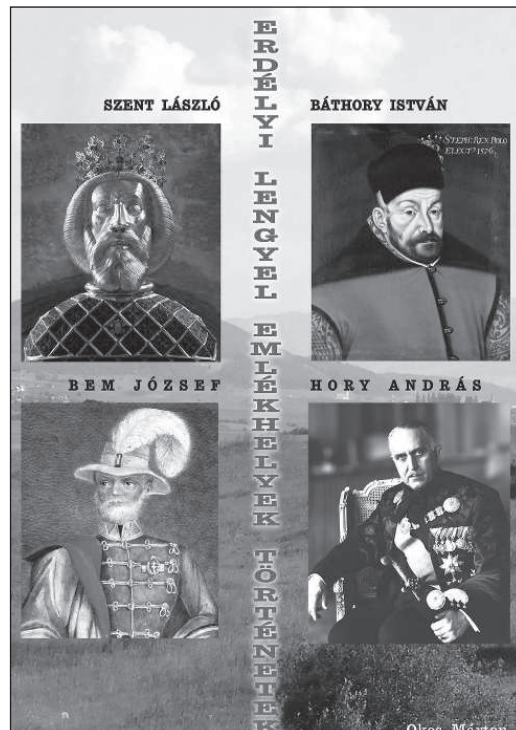
– A néprajzáról messze földön híres Kalotaszegen születtem, abban a faluban – Kalotaszentkirály-Zentelkén –, amelynek lakóit Ady Endre a huszadik század elején az itt írt versében pompás magyaroknak nevezte. Tanulásom és ifjúságom az egyre kiteljesedő Ceaușescu-diktatúrában telt, amely egyre jobban beszűkítette valamennyiünk, de főleg a passzív szemlélődésnél többet tenni akarók mozgási lehetőségeit. Így történt velem is, hogy a Securitate állandósuló megfigyelése, de főleg a tehetetlenség miatt 1988. február 15-én Magyarországra érkeztem, mint politikai menekült. A diktatúra bukása óta rendszeresen járok haza, Kalotaszegre, s bekapcsolódtam a kulturális élet szervezésébe.

– Egy éve jelent meg a lengyel–magyar barátság erdélyi szerepére fókuszáló kötete, az Erdélyi lengyel emlékhelyek, történetek. Milyen szándékkal írta, és milyen fogadtatása volt a kiadványnak?

– Elkötelezett híve vagyok a történelmi magyar–lengyel barátság tovább éltetésének, és főleg kiterjesztésének a szinte teljesen elfelejtett történelmi helyszínekre, így a magyarországi Részekre, Erdélyre, Bánságra. Szeretném megmutatni a lengyeleknek, hogy Lengyelországtól sok száz kilométerre mennyi fontos, felfedezésre váró történelmi emlékük van. A könyvhöz Jerzy Snopek volt lengyel nagykövet és Joanna Urbanska, a budapesti Lengyel Intézet igazgatója írt ajánlást, így azt mondhatom, hogy jó volt az indulás. De a folytatás is, hisz már a járvány idején elkezdtük, még maszkban, a könyvbemutatókat Kárpát-medence-szerte, s azóta is folytatódnak.

– Könyvében sorra veszi az erdélyi lengyel történelmi emlékhelyeket, és beavat azok rejtelseibe: emlékművekről, emléktáblákról, kopjafákról, templomokról és iskolákról olvashatunk izgalmas történeteket. Mondana néhány ismert és kevésbé ismert példát az erdélyi lengyel emlékhelyekre?

– A könyvben több mint negyven olyan település jelenik meg, amelyhez valamilyen

lengyel vonatkozású emlék, történet kapcsolódik. Közismert, hogy a lengyelek egyik legnagyobb királya Szilágysomlyón született. De kevésbé ismert, hogy ugyancsak Szilágysomlyón született az a dr. Nyiszli Miklós, aki magyar zsidóként túlélte Auschwitz földi poklát, és az ő visszaemlékezései szolgálták az Oscar-díjas magyar film, a Saul fia forgatókönyvének megírásához. Köztudott, hogy a Lengyelországban született Szent László király Nagyváradon van eltemetve. De kevésbé köztudott, hogy a Jagelló lengyel királyi dinasztia megalapítója részben egy magyar királylány és egy pogány litván fejedelem, aki II. Ulászló néven Lengyelország királya lett, miután feleségül vette Hedviget, Nagy Lajos király lányát. Később még Szent László sírházához is elzarándokolt. És így tovább.

– Önt a lengyel–magyar civil együttműködés egyik szószólójának tartják számon, az ön által vezetett Báthory-Bem Hagyományörző Egyesület számos kulturális eseményt szervezett már a témában. Honnan ered ez az elköteleződés a lengyel–magyar barátság iránt?

– Visszatérő kérdés. Tudtommal nincs lengyel felmenő, de már gyerekkoromtól különös rokonszenvet éreztem a lengyelek iránt. Főleg mióta először találkoztam a történettel, mely szerint Rákóczi a lengyelek fogadták be, mikor a német császár már ácsoltatta neki a vérpapdot. Aztán, ahogy egyre többet megtudtam a közös múltból, ez a szimpátia csak fokozódott. El szoktam mondani, hogy pár kilométerre születtem attól a helytől (Bánffyahunyad), ahol magyar nyelven a legszebben megfogalmazta a legnagyobb

magyar költő a két nép összetartozását: „Két nemzet van egyesülve bennünk, / S mily két nemzet! a lengyel s magyar! / Van-e sors, amely hatalmasabb, mint / E két nemzet, ha egy célt akar? // Egy a célunk: a közös bilincset / Összetörni, melyet hordozánk, / S összetörjük, esküszünk piros mély / Sebeidre, megcsufolt hazánk!” (Petőfi Sándor: Az erdélyi hadsereg)

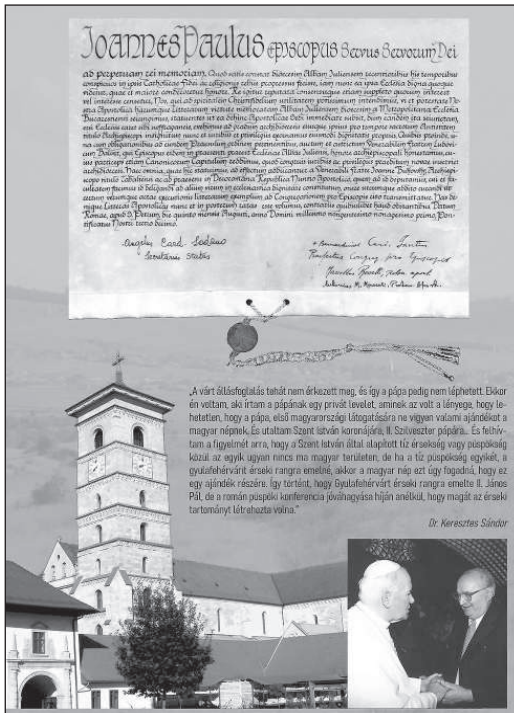
– Egy korábbi interjúban arról szövelt, örömmel tapasztalja, hogy a magyar–lengyel barátság, amely a vérzivataros huszadik századot is kiállta, a huszonegyedik században reneszánszát éli. Az ukrajnai háború megítélésében azonban éles különbségek vannak a két ország között. Túléli ez a sok száz éves barátság ezt a politikai nézetkülönbséget?

– Minden bizonnyal túléli ezt is, hiszen nem az első alkalom, hogy a két politikai vezetés a geopolitikai helyzet miatt ellentétes oldalra sodródik. De gondoljunk csak arra, hogy mikor Hitler felajánlotta a csonka országnak a Felvidéket, csak hogy a Teleki-kormány engedje át a német csapatokat Magyarországon, hogy délről is támadják Lengyelországot, akkor Teleki Pál miniszterelnök azt üzenté Hitlernek, hogy inkább felrobbantatja a síneket, mint hogy a németek rendelkezésére bocsássa a magyar vasutat Lengyelország megszállásához.

– Tegyük fel, hogy találkozik egy sereg fiatalokkal vagy bárki mással, akiknek a lengyel–magyar barátság semmit sem mond. Mit tartana fontosnak elmondani nekik erről a témáról röviden, egyszerűen és közérthetően?

történetek

– Például azt, hogy volt egy lengyel katonatiszt, aki 1849-ben a cári intervenció csapataival, mint cári tiszt érkezett Magyarországra. De ő nem akart a magyarok ellen harcolni, ezért megszököve katonai esküjét átszökött a magyar honvédekhez, tudva azt, hogy ha ez kiderül, az életével fizet. Így is vállalta. Sajnos kiderült, és cári fogságba esett. Ma az ő nevét viseli a nagyváradi Rulikowski temető.

– Sokak számára emlékezetes, hogy a romániai falurombolás és kommunista diktatúra ellen Budapesttől Párizsig tartó gyalogúttal tiltakozott, társával, Juhos Gáborral, 1989-ben. Sikerült elérniük céljukat, felhívni a figyelmet az akkori romániai állapotokra?

– Úgy gondolom, hogy a tíz hétig tartó, 1680 kilométeres úton sikerült elérnünk mindazt, amit akkor két erdélyi politikai menekült elérhetett a ceausisza diktatúra ellen. A legfontosabb az volt, hogy ország-világ számára bizonyítottuk: az erdélyiek nem gyávák, ha nem láznak fel a diktatúra ellen, ha nem mennek fejjel a falnak. Hisz a diktatúra csak erre várt, hogy újabb hivatkozása legyen a megtorlásra. Azáltal, hogy tíz hétig az országúton ki voltunk téve bármilyen atrocitásnak, merényletnek, talán elhitték a kételkedők is, hogy az erdélyi nem gyáva, ha nem is rohan fejjel a falnak.

– Útjukhoz kapcsolódóan imaláncot is szerveztek, és egyházi segítségben is részesültek.

– Igen, minden este 9 órakor, ahol éppen voltunk, imádkoztunk az elnyomás megszűnéséért, falvaink, templomaink megmaradásáért, és erre kértünk mindenkit a felhívásunkban, emlékezve Mindszenty bíboros

mondására is: „Ha van egymillió imádkozó magyar, nem félek a holnaptól!” Habár az indulást május 21-re terveztük (Rákóczi zászlóinak kibontása 1703-ban), de vízumkétségek miatt csak június 4-én tudtunk elindulni. Augusztus 13-án (világosi fegyverletétel) érkezünk meg. Érvényesült a mondás: ember tervez, Isten végez. Aztán december legsötétebb napján megbukott a diktátor, megszületett a fény. Ha összeszámoljuk a június 4-i indulásunk és a diktatúra megbukása közötti időszakot, ez nagyjából 200 nap. Péter apostol második levele harmadik fejezetében ezt írja: Szeretteim, főképp egy dolog ne kerülje el figyelmeteket: az, hogy egy nap az Úr előtt anyyi, mint ezer év, ezer év pedig nem egy nap.

– Harminchárom év telt el emlékezetes tiltakozásuk óta. Ma is lenne mi ellen tiltakozni, de ma vajon felfigyelnének-e egy hasonló kezdeményezésre Nyugat-Európában?

– Nyugat-Európában ma biztosan nem, mert a világ nagyot változott azóta. Ezért kell

minden időben megtalálni a helyet és a formát, ha kell, a tiltakozásra, ha kell, az építkezésre Kárpát-medencei megmaradásunk érdekében.

– Milyen témák foglalkoztatják most? Milyen eseményeket várhatunk a közeljövőben öntől és a Báthory-Bem Hagyományörző Egyesülettől?

– Mai felfordult, háború fenyegette világunkban sok minden foglalkoztatja az embert. Az Egyesülettel is vannak terveink, de már nem merek semmit mondani, mert hol a járvány, hol a háború gátolta nagyratörő terveinket. És Petőfivel vallom: „Ha férfi vagy, légy férfi, / S ne szád hirdesse ezt, / Minden Demosthenesnél / Szebben beszél a tett.” Ezért nem szeretnék abba a helyzetbe kerülni, hogy itt valami hangzatos tervet bejelentek, aztán egy hét múlva a pirézek hadat üzennek Közép-Európának, és minden borul. Inkább azt mondom, Isten segítségével teszem, amire erőmből telik.

FÁBIÁN TIBOR

LENGYEL-MAGYAR SORS- ÉS ÉRTÉKKÖZÖSSÉG

2021. március 16-án (Báthory István 1576-ban e napon hagyta el Erdélyt Moldva felé, útban Krakóba) a budapesti Lengyel Intézet képviselőjében elsőként vehettem át a Báthory-emlékév zászlaját Okos Mártonnak, a Báthory-Bem Hagyományörző Egyesület elnökének és eme remek, hiánypótló kötet szerzőjének kezéből. A pillanat szép és meghatározó volt, a gesztus megtisztelő, maga a zászló pedig, amely a magyar-lengyel barátság két nagy, immár legendássá vált patrónusát jeleníti meg, igazán gyönyörű. Az esztétikai és hagyományörző értékeken túl azonban ez az esemény azért is bírt különös jelentőséggel számunkra, mert igazolta, hogy intézetünk egyik fő tevékenységi köre a lengyel-magyar kapcsolatok erősítése és ápolása. Csaknem minden kezdeményezésünk a nemzeteink közti barátság jegyében valósul meg, valamint a sors- és értékközösségre épült relációink elmélyítését szolgálja. Ilyenképpen nagyra becsülünk és örömmel felkarolunk minden olyan törekvést, amely hasonló célokra irányul.

Okos Márton bátran és gazdagon merít a lengyel-magyar barátság tradíciójából, ezen belül felelevenítve a lengyel-erdélyi kapcsolatok sokrétű, gyümölcsöző jellegét, a távoli múlt és a legújabb kori történelem tekintetében egyaránt. Kiemelten fontos

kezdeményezései közé tartozik elsősorban boldog Jerzy Popiełuszko atya és Witold Pilecki lovassági kapitány alakjának ismeretése és a róluk való megemlékezés. Eme két rendíthetetlen hős példája támpontot nyújthat a mai, gyakran irányvesztett ember számára. A könyvben említett erdélyi lengyel emlékhelyek és történetek szemléltetik, hogy a nemzeteinket összekötő kapcsolatok univerzális, maradandó értéket jelentenek. Olyan értéket, amely nem pusztán szépen zengő közhely, hanem konkrét tartalom rejlik mögötte, és soha nem veszíti el aktualitását. Olyan értéket, amely új lehetőségeket teremthet az ifjú generációk számára. Ebben a vonatkozásban felbecsülhetetlen jelentőséggel bír az alulról szerveződő, ember és ember közti kapcsolatokat létrehozó és ápoló tevékenység. Ennek köszönhetően egyre jobban virágzik a lengyel-magyar együttműködés nemcsak a hivatalos relációk színterén, hanem a kultúra, a gazdaság, a turisztika és rengeteg egyéb civil aktivitás területén is. Okos Márton lelkes munkájának hála ez az együttműködés Erdélyben is egyre jobban érvényesül, aminek – ahogy látjuk – igen gazdag múltú hagyománya van. Bízunk abban, hogy a jövő még sok nem kevésbé érdekes és fontos fejezetet ír ehhez a kötethez.

RÉSZLET JOANNA URBANSKA, A BUDAPESTI LEINGYEL INTÉZET IGAGZATÓJA ELŐSZAVÁBÓL

Miért hazudik a gyerek?

Már egészen kisgyerekkorban szembesülünk szülőként azzal, hogy a gyerek időnként füllent. Attól függően, hogy milyen horderejű az ügy, és attól függően, hogy mennyire szigorú szülő típusba tartozunk, erre reagálni szoktunk, jól vagy rosszul, hatékonyan vagy teljesen hatástalanul.

HAZUGSÁG ÓVODÁSKORBAN

Az óvodás gyermekek még nem is értik, hogy mi az a hazugság, és főként azt, hogy az nem jó dolog. Néha kitalálnak történeteket, amelyek nem fedik a valóságot, vagy eltúloznak valamit, ami alapjában véve igaz. A gyerekeknek ebben a korban nagyon élénk a fantáziájuk, és épp ekkor tanulják megkülönböztetni a mesét (fantázia, képzelet) a valóságtól. Az óvodás korú gyerekek talán azért is találnak ki különféle történeteket, mert azt kívánják, hogy bárcsak igazak lennének.

A kisgyerekek azért is „hazudhatnak”, hogy megszerezzenek maguknak valamit, amit nagyon akarnak, de ebben a korban még nem ismerik fel, hogy bármi gond lenne ezzel a taktikával. A pszichológusok azt ajánlják, hogy erre nem is kell feltétlenül reagálni.

Később mindenképpen fontos elmondanunk egyszerűen és röviden a kisgyerekeknek, hogy rossz dolog hazudni, és mindig az a legjobb, ha elmondjuk az igazságot. Mondjuk azt is el neki, hogy milyen boldoggá tesz minket azzal, ha elmondja az igazat, és hogy milyen nehéz bizalommal lenni iránta, ha nem ezt teszi.

A HAZUGSÁG OKAI

Amikor a gyerekek elérik az iskoláskort, kezdi megérteni, hogy a hazugság rossz.

A hazugságnak számtalan oka lehet. A teljesség igénye nélkül, íme néhány szempont, ami segít megérteni, hogy mi rejtőzhet a hazugság mögött.

A gyerekek azért is hazudhatnak, mert félnek: ha a gyerekek megijednek a tetteik következményeitől, gyakran hazudnak, hogy elfedjék azokat. Ha meg akarnak védeni valakit, azt talán nevezhetnénk cinkos hazugságnak. Meg akarnak kapni valamit, amire nagyon vágnak, de a szülő első körben nemet mondott. Nagy a képzelőerejük, és az igazság unalmas. Növelni szeretnék az önbizalmukat.

A hazugság oka lehet a szeretet, az elismerés és a figyelem utáni vágy is. A gyerekek szeretnek gyorsan és hatásosan „lenyűgözni” másokat. Dicséretre, pozitív visszajelzésre áhítoznak.

MIT TEGYÜNK, HA A GYEREK HAZUDIK?

Nem tudjuk megóvni a gyermekünket a hazudozástól, de sokat tehetünk azért, hogy arra bátorítsuk, hogy elmondja az igazat, és

a hazugságnak ne legyen egy félreértelmezett jutalmazó értéke.

Sok hazugság önvédelemből származik. Könnyű belecsúszni a hazugságba, még könnyebb benne maradni. Sok gyerek „fájdalomcsillapításként” csúszik bele a hazugságba, mintha kellemes, meleg tengervízben mártózna meg. Sokkal kellemetlenebb és fájdalmasabb kijönni belőle, mert akkor fázunk és reszketünk.

Segíthetünk a gyerekeinknek azzal, hogy nem teremtünk olyan helyzetet számukra, amelyben nyomás alatt érzik magukat, hogy hazudjanak, vagy amelyben szenvednek a következményektől.

A legelső és legfontosabb szabály, hogy a beszélgetéshez elfogadó, megértő és nyitott légkört teremtsünk, amelyben a gyerek biztonságban érezheti magát, hogy elmondja az igazat, ha valami rosszat tett. Ahelyett, hogy vádoljuk őt, arra koncentráljunk, hogy mi történt vagy mi a probléma, és milyen megoldást lehet rá találni.

Ne csaljuk be a gyermeket a hazugság csapdájába, akkor se, ha látható nyomai vannak annak, hogy nem jól viselkedett. Ha kérdőre vonjuk, valószínűleg még több hazugságot csikarunk ki belőle. Beszéljünk vele nyugodtan arról, hogy mi történt, bár szülőként ezt nem mindig egyszerű megtenni.

Nehéz az igazságot elmondani. Kockázatos annak beismerése, hogy hibáztunk. Ha a gyerek beismeri, hogy valami rosszat követett el, először köszönjük meg neki, hogy elmondta az igazságot. Ismerjük el a bátorságát. Aztán foglalkozunk a történetekkel úgy, hogy lehetősége legyen a jóvátételre (bocsánatot kérni a sértettektől stb.) és a belátásra, hogy mi volt abban a nem jó, amit tett.

Ha gyakrabban előfordul, hogy a gyerekek hazudik, találjunk ki egy külön szabályt,

hogy mi történjen ezekben az esetekben. Nagyon sokat segíthet, ha előre megbeszéljük a gyerekekkel közösen, hogy mi legyen az „eljárás” hazugság esetén. Ebben az esetben a gyerekek előre tudni fogja a következményeket, ha a hazugságot választja.

Azért, hogy ne kelljen a gyerekeknek hazugságba menekülnie:

1. Mindig dicsérjük meg, ha igazat mond. Ha figyelmet fordítunk arra, hogy megerősítsük a helyes viselkedést, sokkal valószínűbb, hogy a gyerek meg fogja ismételni.

2. Ne büntessük meg a hazugságért, inkább tegyünk erőfeszítéseket azért, hogy jobban megértsük az ő szempontjait. Ha a gyerekeket megbüntetik a hazudozásért, sokkal kisebb lesz a valószínűsége, hogy legközelebb elmondják az igazat. A büntetés olyan eredményt szül, ami pontosan az ellentéte annak, amit szeretnénk.

3. Figyeljünk oda, hogy általában hogyan reagálunk a helytelen viselkedésre vagy hibázásra. Ha a gyerek amiatt szorong, hogy büntetést kap vagy kiabálni fognak vele, nem érzi magát biztonságban, hogy elmondja az igazat. Fogjuk fel ezeket a helyzeteket úgy, hogy ez is lehetőség a tanulásra. Próbáljunk meg nyugodtak maradni és a megoldásra koncentrálni kritikálás és vádaskodás helyett.

4. Folyamatosan fejezzük ki és erősítsük meg a feltétel nélküli szeretetünket a gyerekeink iránt. Mondjuk el a gyerekeinknek, hogy lehet, hogy néha nem szeretjük azt, ahogyan viselkedik, vagy netalán hazudik, de őt magát ettől még ugyanúgy szeretjük.

5. Figyeljünk oda a saját „kegyes hazugságainkra”. A gyerekek mindig fülelnek, és ne feledjük, a mi viselkedésünk példaértékű számukra.

Miért hazudunk egymásnak?

Kedves olvasóimat meghívom egy kalandra, mely feltételez a részünkről hitet, némi önismeretet és szembenézést is. Minderre azért van szükség, mert az igazság nagyon összetett, és habár csak egyetlen igazság van, emberileg mégis sokféleképpen értelmezhető. Ezért lesz kaland, legalábbis remélem, ez a cikk.

Először is: ahhoz, hogy választ találjunk arra a kérdésre, hogy „miért hazudunk egymásnak”, töredelmesen be kell ismerni, hogy szoktunk hazudni, nem csak mások szoktak nekünk, hanem mi is a környezetünknek. Ezt nevezhetnénk akár ferdítésnek is, mert a legtöbb esetben a felnőttek hazugsága nagyon hasonlít az igazsághoz, csak néhány ponton el lett ferdítve. Elég, ha itt-ott elkezdjük mentegetni magunkat őszinte szembenézés helyett, és máris kész a hazugság.

JÁTSZMÁK VILÁGÁBAN

Az első ok (szerintem), ami miatt hazudunk egymásnak, éppen az, hogy saját magunkat mentegetjük, vagy pedig rokonszenvesek akarunk lenni. Ugyanis a hazugság előtt legtöbbször van egy történet, amelyben az ember valahol hibázott. Nos: vagy beismerjük a hibát, és bocsánatot kérünk, vagy elkezdjük kikozmetikázni és átalakítani olyan formába, hogy jó emberként tüntessük fel magunkat.

Mindenki vágyik arra, hogy jó ember legyen, elismerjék, megdicsérik, elfogadják. S ha vannak olyan cselekedetek, amelyek ebbe nem illenek bele, akkor az ember automatikus mechanizmusból, sokszor gyerekkorból hozott megoldásokkal: szépít.

Sok esetben függ ez a neveltetésünktől is. Ha a szüleink nem voltak hiteles emberek, és úgy nőttünk fel, hogy ők is játszmáztak egymással, ferdítettek, akkor ezt a gondolkodásmódot elsajátítva beleépítjük a felnőtt kapcsolatainkba.

Vegyük számba, hogy például egy beszélgetés alatt hányszor hazudunk, vagyis hányszor gondolunk mást, mint amit végül is kimondunk. Vegyük számba azt is, hogy hányszor hallgatunk el dolgokat.

FÉLELEM MIATT

A második ok, szerintem, lehet az elhagyástól való félelem, és nem csak párkapcsolatra gondolok. Ha az ember rájön arra, hogy valakivel szemben – társ, barát, munkatárs – hi-

bázott, félelem fogja el: ha az illető megtudja, akár elhagyhatja, vagy ez olyan törést okoz a kapcsolatban, amit nagyon nehéz kijavítani. Így félelemből keres menekülési útvonalat. Azért nagyon veszélyes ez, mert ezzel akár hazugságszpirálba is belekerülhet, ugyanis hazugság hazugságot szülhet, tehát lehet, hogy több embernek és többször kell hazudnia ahhoz, hogy kikerülhessen belőle.

Gondoljunk csak bele, hogy szoktunk-e a párunknak hazudni azért, hogy fenntartsuk a látszatkapcsolatot. Egy internetes felmérés szerint sok házastárs szórja tele szívecskével házassági évfordulón férje vagy felesége Facebook-oldalát, miközben már rég nem szereti. Így őszinte beszélgetés és kapcsolat-

építés helyett a „csináljunk úgy, mintha minden rendben lenne” útra lépnek.

ILYEN VAGYOK?

Szintén okként lehet feltüntetni a jellemgyengeséget. Van, akinek a személyiségbe lépésről lépésre beépül a hazudozás. Nem félelemből szépít, se nem mentegetésből, egyszerűen a könnyebbik utat választja az életben. Amikor cselekszik, nem számol a következményekkel, s ha nem jól sült el a dolog, egyszerűen letagadja.

Ezek az emberek a notórius hazudozók, s miközben magukat a legjobb embereknek tartják, lassan elveszítik a hitelüket és a szavahihetőségüket a környezetükben. Ők azok, akik a legtökéletesebb színben tündökölnek saját maguk előtt, ugyanis nincsenek beismerő hibáik. Vannak, akik ezt olyan tökélyre fejlesztik, hogy már ők maguk is elhiszik a saját hazugságaikat. Nagyon nehéz segíteni rajtuk, ugyanis a hazugság beépült a gondolkodásukba. Onnan lehet felismerni őket, hogy a másik ember szemébe legtöbbször a szépet mondják, rosszat csak arról mondanak, aki nincs jelen, és szeretik dicsérni saját magukat.

Ennek a rosszabbik változata az, ha tudatában vannak ugyan, hogy hazudnak, de eljátszanak egy szerepet. Valahol tudják, hogy ez nem jó, mégis tudatosan hazudnak bizonyos cél érdekében. Tehát el akarnak érni valamit, viszont az eszközökben nem válogatnak. Ők a valójában veszélyes emberek. Soha nem lehet tudni, hogy a mézesmázos beszéd mögött mi a szándék, de valamilyen hátsó szándék biztosan van.

MIT TEGYÜNK?

Tehát ha kategorizálni szeretném a hazugságokat, a különbség a kiváltó okban keresendő. Ha az ember félelemből vagy önszépítésből hirtelen hazudik, azt még helyre lehet hozni. Mert utólag át lehet gondolni, és be lehet vallani, vagyis vissza lehet terelni a helyes mederbe a kapcsolatot. Bár könnyebbnek látszó út a hazugság, a ferdítés, a szépítés útja, akit szeretünk, annak mégsem hazudhatunk. Ha megtesszük, az ráadásul a tisztelet hiányának a jele is. Nincs szebb dolog egy elkövetett hiba után, mint az őszinte bűnbánat és bűnvallás.

A következő szint, ami súlyosabb, ha a hazugság beépült a gondolkodásunkba, és az elrontott helyzeteket hazugsággal akarjuk megoldani. Ez inkább infantilis személyiségre utal, aki érzelmileg megrekedt valahol a gyermekkorban, és azokat a menekülési útvonalakat használja felnőttként, amiket korábban az iskolában.

A legsúlyosabb, a legcsúnyább dolog pedig a szándékos hazudozás, amikor a hazugság nem menekülési útvonal, hanem eszköz a cél elérése érdekében. Például ha valakit akarunk járatni, hazugságot gyártunk róla.

Gonosz, hazudozó ember környezetében élni nagyon nehéz, de még mindig jobb, ha áldozatok vagyunk, mint ha elkövetők. Ha hazudozó ember ármánykodásának vagyunk az áldozatai, fontos, hogy ezt tudatosítsuk magunkban, és álljunk ki magunkért, vagy ha nem találunk meghallgatásra, hagyjuk ott azt a mérgező közeget, és igyekezzünk más munkahelyet keresni.

A hívő ember útja nem lehet a hazudozás vagy ármánykodás még akkor sem, ha ezáltal előrébb juthat, vagy kimenekülhet kínos helyzetekből. A hívő ember felvállalja a tettei következményeit, és keresi az igazságot.

A nagy és jó Isten akarta az emberi gyülekezetek létrejöttét

Tizenkettedik alkalommal tartották meg a Szatmár határok nélkül elnevezésű rendezvényt. Kilencedik alkalommal volt gazdája az eseménynek a magyarországi Nagyecsed monumentális temploma.

Négy busszal és kiskocsikkal is érkeztek hívek határon innenről úgy, hogy szinte megtöltötte az egykori ecsedi vár romjain épült templomot a határon átívelő közösség.

Szeptember 17-én, szombaton déli 1 órától Bogya Kis Annamária és Bogya Kis Áron házigazda lelkipásztorok, valamint Szalay Kont házigazda esperes köszöntötte a gyülekezetet. Három püspök is jelen volt: Zán Fábian Sándor kárpátaljai, dr. Fekete Károly tiszántúli és Csűry István királyhágómelléki püspök; az utóbbi kettő ígét is hirdetett.

Dr. Buzogány Dezső kolozsvári professzor imádkozott az istentisztelet elején, Tolnay István nagykárolyi esperes, Kiss József szatmári (partiumi) főjegyző, valamint Gál Sándor nyírségi esperes szintén imában vezette a közösséget.

Fülöp István, a Reformátusok Szatmárért Közhasznú Egyesület elnöke, az esemény főszervezője az 1545-ös erdődi zsinatot idézte köszöntésében: „A nagy és jó Isten akarta az emberi gyülekezetek létrejöttét, hogy minden összejövésükben Őt, az Ő egyszülött Fiával és Szentlelkével dicsőítsék; ezért midőn mi is most Isten kegyelméből összegyűltünk, óhajtsuk, hogy amennyire tőlünk telik, mozdítsuk elő a világ előtt az ő dicsőségét.”

Kovács Lajos, Nagyecsed polgármestere is köszöntött, majd átadták a Milotai Nyilas István-díjat, világi részről Jakab Istvánnak, a Magyar Országgyűlés alelnökének, lelkes vonalon pedig a tizenötödik éve püspöki szolgálatot végző Csűry István királyhágómelléki püspöknek.

A BÉKESSÉG KÖTELÉKÉVEL

Dr. Fekete Károly tiszántúli elöljáró méltatta Csűry István püspököt az alábbi szavakkal:

A Teremtő Isten olyan családdal ajándékozta meg Csűry Istvánt, ahol nemcsak önbizalmat nyert, hanem eljutott az Istenbe vetett mély bizalomig is. Édesapját, Csűry István lelkipásztort és édesanyját, Lehoczky Erzsébet tanítónőt 1956. szeptember 7-én ajándékozta meg a mennyei Atya első fiúgyermekükkel, Istvánnal, aki Érmihályfalván született.

Csűry István püspök úr szolgálatának vezérigéje az Efézusi levél 4,3 verse: „Igyekeztek megtartani a Lélek egységét a békes-

ség kötelékével.” Egyházkormányzóként valóban mindent a békesség megteremtésének rendelt alá, így sikerült azokat az egyházon belüli irányzatokat egymás mellé állítani, amelyek azelőtt igen-igen szembehelyezkedtek egymással. Hiszi, hogy a közösségi élet egységét a Szentlélek biztosítja, és a Lélek kötelékét nem pótolja semmi, de a Lélek legyőzi a szétválasztó, éket verő erőket, félretétnek az érdekek, a külső kényszerek, a pusztán külsőséges organizációk kötelékei is.

Szolgálatának tekintette egyházkerülete anyagi, gazdasági helyzetének stabilizálását, különös tekintettel a kolozsvári Teológiai Intézet, valamint a Partiumi Keresztény Egyetem tekintetében. Krisztus főpapi imádságának jegyében munkatársaival elősegítették a Királyhágómelléki Egyházkerület bekapcsolódását a Generális Konventbe és a Magyar Református Egyházba. Testvéri kapcsolatokat létesítettek Európa több protestáns egyházrészével, valamint a Kanadához és az Amerikai Egyesült Államokhoz tartozó egyházkerületekkel.

Isten áldásának tekintjük a műemlék templomok felújításának eredményességét, gyülekezetek pályázatainak jó révbé terelését. Ennek jegyében közösen örvendezhetünk – tiszántúliak és partiumiak – a 2014-re befejezett HU–RO pályázat eredményeinek, a határ mindkét oldalán restaurált ősi templomainknak.

2017. május 20-án házigazdája volt a magyar református egységnapnak, amikor Nagyváradra hívta meg a Kárpát-medence református küldötteit, ahol a vár felújított, ősi falai között együtt imádkozhattunk az ereszteikeiben meggyengített világ kijózanításáért és talpra segítéséért.

Püspöki szolgálatának eredménye, hogy 2019-ben átadásra került a Kölcsey- emlékház Szödemenyeren. Nagy jelentőséggel bír, hogy a Királyhágómelléki Egyházkerület közel száz esztendő után otthonra találhatott, és megépülhetett az egyházkerületi székház, a nagyváradai Sulyok István püspökről elnevezett utcában.

Éppen egy esztendeje, 2021. szeptember 17–18-án hármas ünnepet szervezett Püspök úr Nagyváradon. Ekkor adtunk hálát a Királyhágómelléki Egyházkerület százéves fennállásáért, megtartottuk a világvárvány miatt elmaradt Református Egységnapot és a Generális Konvent közgyűlését, továbbá kiteljesedett az ünnepelés a Kárpát-medencei református tanévnyitóval.

A Kárpát-medencei Óvodaépítési programban mintegy 20 intézmény épülhetett meg Szatmárnémetitől Temesvárig a magyar kormány támogatásával, és elkezdődött a Szatmári Református Gimnázium teljes felújítása, valamint a Zilahyi Református Wesselényi Kollégium új épületének megépítése. Nagyváradon iskolaépület lett kialakítva, ugyanakkor bentlakás a magyar ajkú egyetemisták számára. Sok-sok templom, egyházi központ, imaház újult meg Csűry István püspöksége idején, ezek megvalósításáért minden tőle telhetőt megtett.

Csűry István az egyik alapító püspöke a „Szatmár határok nélkül” találkozónak. Ott volt 2011. szeptember 17-én (napra pontosan 11 éve!) Fábianházában, és beteljesültek az első találkozáson mondott szavai: „Hadd legyen minél több ilyen találkozó, nemcsak a reformátusok, hanem a történelmi egyházak vagy a becsületesen Krisztusban hívő emberek közösségeiben is, hiszen eljött annak az ideje, hogy a határon túli magyarság visszanyerje önbizalmát.”

Főtiszteletű Püspök Úr! Köszönjük, hogy magyar református egyháztagjaink önbizalmának visszanyeréséért kitartóan, olykor zaklatásokat, koholt vádakokat és sértegetéseket is elviselve, annál inkább a szolgálatra koncentrálna és türelemmel végzed szolgálatodat. Isten áldása kísérje életedet Szeretteid körében és a Magyar Református Egyház közösségében!

A rendezvény szabadtéri programokkal folytatódott, a többi között Andelic Jonathan és a Balkán Fanatik fellépésével.

Bekerültek az iskolahálózatba a magyar tanintézmények

A szeptember 29-i nagyváradi tanácsülésen tettek pontot az önkormányzati képviselők a több hónapja húzódó vitára, amelynek nyomán megnyugtatóan rendeződött a helyi magyar tannyelvű bölcsődék, valamint a Nicolae Bălcescu Általános Iskola magyar tannyelvű osztályainak ügye.

A helyi tanács egyrészt megszavazta azt, hogy az önkormányzat kössön haszonbérleti szerződést arra a Sulyok István utca 9. szám alatti ingatlanra, melyben a Királyhágómelléki Református Egyházkerület által alapított Csillagocska bölcsőde működik két csoporttal. Ezekben összesen negyven tíz hónap és három év közötti gyerek tanul.

Az átvétel azt jelenti, hogy az ingatlan bekerül a város iskolahálózatába, a bölcsőde dolgozóinak bérét pedig az állam fizeti.

A helyi tanács megszavazta az iskolahálózatot is, ebben szerepelnek immár a korábban oda be nem vezetett ingatlanok, melyekben magyar tannyelvű oktatás folyik: a református bölcsőde mellett a Traian Lalescu utca 21. szám alatti ingatlan, melyben a római katolikus egyház működtet óvodát és bölcsődét, valamint az Orsolya óvoda Nojoridului út 27. szám alatti ingatlana is, amelyben szintén bölcsőde működik. Végezetül bekerült a hálózatba a Szacsvey Imre (A. I. Cuza) utca 4A szám alatti ingatlan is, amelyben a Nicolae Bălcescu Általános Iskola magyar tannyelvű osztályai működnek.

A Bălcescu iskola magyar tagozatos osztályainak ügye egy etnikai célzatú politikai botrány tárgya volt: az iskolát és a Szacsvey utcai ingatlan tulajdonosát, a Királyhágómelléki Református Egyházkerületet azzal vádolta meg az Oktatási Minisztérium vizsgálóbizottsága és a Bihar Megyei Tanfelügyelőség, hogy szegregálják a román tanulókat. Miután az egyházkerület beleegyezett abba, hogy a Szacsvey utcai ingatlanban román tannyelvű osztályok is működhesse, elhárult az akadály a magyar tagozatok átköltöztetése elől, és az említett ingatlan is bekerülhetett az iskolahálózatba.

PAP ISTVÁN, ERDON.RO

Alakuló közgyűlést tartottak Nagykárolyban

Szeptember 28-án tettek fogadalmat Isten és az egyház hű szolgálatáról a Nagykárolyi Református Egyházmegye nemrégiben megválasztott tisztségviselői. Az esperesi tisztséget a következő hat évben továbbra is Tolnay István lelképásztor tölti be, az egyházmegye főgondnoki feladatait pedig Szalay Csaba látja el. Velük együtt fogadalmat tettek az egyházmegye különböző szakelőadói, tanácsosai és bizottságainak tagjai.

Az ünnepi istentiszteleten Csűry István püspök hirdette az ígét a 2Kor 10,16–18 igeszakasz alapján. Kiemelte: a közgyűlés tagjaihoz szólt a felolvasott íge, hiszen el kell gondolkodni azon, hogy mi lesz a következő hat esztendőben, amelynek a felelősei lesznek. Nekik kell majd kellő bölcsességgel megoldani a napról napra adódó kérdéseket, konfliktusokat, kibékíthetetlen ellenségeskedéseket. Mindehhez Pál apostol gondolatait állította a hallgatóság figyelmébe, aki arra kérdésre, hogy hol van a kiút, és a keresztyén szolgálattevő embernek milyen irányba kell indulnia, azt mondta: „Aki pedig dicsekszik, az Úrral dicsekedjék!” (2Kor 10,17). Az Úrral való dicsekvés pedig azt jelenti, hogy munkatársként Isten mellé kell állni. Isten az övéit jó útra, szép pályára akarja állítani. „Válaszd a jó utat, keresd a szép pályát, és áldás lesz az életeden!” – biztatta az íge hallgatóit a püspök.

KÖZÖSSÉGBEN

Az egyházmegye megválasztott tisztségviselőit Farkas Zsolt előadótanácsos szólította ki az Úr asztala köré, az eskü szövegét pedig Csűry István püspök olvasta fel. Mind a leköszönő, mind az új tisztségviselőknek egy-egy emléklapot nyújtott át Tolnay István esperes.

Tolnay István újráválasztott esperes megköszönte a bizalmat és elmondta: to-

vábbra is közösségben szeretne dolgozni, változatlan lendülettel. Ami jó, azt megtartani, ami nem volt jó, azt kijavítva, másképp tenni. Megemlítette: az elmúlt időszakban nem sikerült az esperesi hivatal épületének teljes befejezése. Ezt egyelőre nem adhatják át hivatalosan, ugyanis még ki kell fizetni egy tartozást, továbbá rendezni kell a környezetet.

A missziói kérdésekre, a lelkészek, családjaik és gyülekezeteik gondjaira, a munka- és szolgálati fegyelmre még jobban oda kell figyelni az elkövetkező időszakban.

Köszönetet mondott a Királyhágómelléki Református Egyházkerület vezetőségének és mindazoknak, akik most leköszöntek egyházmegyei tisztségükről. Megköszönte az egyházmegye minden gyülekezetének, hogy a tennivalók mellé odaállva mindig megértették az idők szavát. Végül, de nem utolsósorban megköszönte a családjának a kitartást és a rengeteg biztatást. Emlékeztetett arra, hogy az előző hat év a tanulás és a fizikai értelemben vett építkezés ideje volt. A következő hat év nehezebb lesz. Egyetlen bibliai gondolattal kívánt reményt: „Ha Isten velünk, kicsoda ellenünk?!” (Róm 8,31) „Ő legyen segítségünkre a megoldások keresésében, Ő maradjon örömünk és szolgálatunk forrása, közösségünk és egyre egységesebbnek mutakozó lelkészi karunk megtartója. Szívvel kívánom:

Isten segítsen minden szolgálattevőt a maga helyén!” – fogalmazott az esperes.

SAJÁT SZÉKHÁZ

Kovács Jenő leköszönő egyházmegyei főgondnok, Nagykároly polgármestere örömmel nyugtázta, hogy sikerült valóra váltani egy több száz éves álmat azzal, hogy elkészült a Nagykárolyi Református Egyházmegye saját székháza. A mindennapi megpróbáltatások között optimizmusra hívta fel a figyelmet. Sok erőt és sikert kívánt az egyházmegye új tisztségviselőinek.

Köszöntőbeszédet mondott Szalay Csaba, az egyházmegye új főgondnoka. Elmondta: nagy megtiszteltetés számára az, hogy neki szavazott bizalmat az egyházmegyei közgyűlés. Bizonyára azt a munkát értékelték ezáltal, amit az elmúlt időszakban a Nagykárolykertvárosi Református Egyházközségben munkatársaival együtt végzett. Ígéretet tett arra, hogy a jövőben teljes erőbedobással, fáradtságot, időt nem sajnálva igyekszik a vezetői tagokkal együtt mindent megtenni az egyházmegye ügyeinek előbbre haladásáért.

A felemelő ünnepség nemzeti imádságunk elénkésésével és szeretetvendégséggel zárult. Isten gazdag áldása legyen az esküt tett egyházmegyei tisztségviselők munkáján!

NKRE.RO

Hálaadás az ötödik jótékonyági Júlia-bál sikeréért

A nagykaroly-kertvárosi gyülekezetben 2015-ben tartottuk meg először a jótékonyági bálunkat. Szerettünk volna figyelemfelkeltő nevet adni, ezért Petőfi egykori szerelméről, Szendrey Júliáról neveztük el Júlia-bálnak. Az időpontot azért tettük szeptemberre, mert ez egyben megismerkedésük és házasságuk hónapja is.

A templom 2019-es felavatása, majd a járványhelyzet miatt három éven keresztül szünetelt a Júlia-bál, azonban 2022 tavaszán gyülekezetünk vezetősége úgy döntött, megtartjuk újra, ezúttal az ötödik, jubileumi jótékonyági alkalmunkat, hiszen ráadásul idén szeptembertől Petőfi-év van, és közeledik a költő születésének 200. évfordulója is.

A CÉL

A jótékonyági rendezvényt V. Erdei József köszöntése nyitotta meg, elszavalta Petőfi Sándor Augustus 5-dikén című versét, melyet a költő a Júliával való eljegyzésére írt. Majd a házigazda Tolnay István esperes ismertette az idei jótékonyági bál célját: „A gyülekezet szeretne az új templomban egy hagyományos sípos orgonát építtetni, majd azt összekötni a már meglévő virtuális orgonával. E kettő együttes hangzásának köszönhetően fog majd reménység szerint megszó-

lalni a Kálvin-központban Erdély első hibrid orgonája.” Ezután a bál fővédnöke, a nagykarolyi származású Oláh Emese, Kolozsvár alpolgármestere, gyülekezetünk egykori tagja köszöntötte az egybegyűlteket, méltatva a kertvárosiak eddigi erőfeszítéseit és sikereit, és felhívta a jelenlevőket az adakozásra, végül pedig a Júlia-bálra nézve azt kívánta, hogy legyen ez minden nagykarolyi magyar ember ünnepe.

Ezt követően a nyíregyházi Buzogány Béla Színháza énekes színművészei előadtak egy részletet a társulat saját szerzeményéből, a Petőfi-musicalből. Csodálatos dallamokban jelenítették meg Júlia és legjobb barátja, Térey Mari beszélgetését, majd a költő és múzsája szerelmi vallomását. Műsoruk hátralevő részében közismert operett- és musical-slágerekkel kápráztatták el a daloktól fellelkesült közönséget. A nézők minden dal után vastappsal jutalmazták a színész énekesek kitűnő produkcióját.

Közös TEHERHORDOZÁS

Az előadás után Forró László püspökhelyettes, a Királyhágómelléki Református Egyházkerület főjegyzője mondott igei köszöntőt Pál apostol egyik közismert gondolata alapján egymás terhe hordozásának fontosságáról, külön kihangsúlyozva azt, hogy egy orgona

felépítésének terhet nem tudja egy gyülekezet önmagában elhordozni, ezért is kell a segítség, kellene ezek a jótékonyági alkalmak, hogy a cél megvalósuljon.

Az est folyamán sor került a felajánlott festmények és művészi fotók aukciójára, illetve tombolasorsolásra is, majd a vendégek jókedvűen rophatták a táncot a bál végéig. A piskolti Retro Boys zenekar húzta a talpalátót.

A bálszervező bizottság ezúton szeretne köszönetet mondani mindazoknak, akik – a bál előtt, alatt és után – pénzbeli adományokkal, értékes műalkotásokkal, tombolatárgyakkal vagy az est folyamán szolgálatukkal járultak hozzá a 2022-es, 5. jubileumi jótékonyági Júlia-bál sikeréhez.

Legyen mindenért egyedül Istené a dicsőség!

A bálszervező bizottság nevében hálás köszönettel:

TOLNAY ISTVÁN ESPERES, NKRE.RO

Őszi presbitertalálkozó Erdőháton

A közelmúlt egy őszi hétvégéjén áhítattal egybekötött előadást hallgathattak meg mindazok, akik jelen voltak a Bihari Református Egyházmegyébe kebelezett Tamáshida református templomában, majd meglátogatták a templomromot.

A közös együttlét kezdetén Filep Ferenc, az árpádi református gyülekezet lelkipásztora hirdetett ígét. Igemagyarázatát az 1Móz 41,30–31 verseire alapozta.

FELKÉSZÜLÉS

Az igemagyarázat után Salánki Lóránd kerületi előadótanácsos a 2023–2030 közötti időszak (mesterségesen előidézett) világválságáról és a gazdasági, politikai, valamint társadalmi összeomlásra való felkészülésről szólt.

A jelenlevők nagy érdeklődést tanúsítottak a hallottak iránt, majd kérdésekkel fordultak az előadóhoz, s ő készséggel válaszolt a presbiterek kérdéseire.

Az előadás része a presbitertalálkozó, -képzésnek is, amelyet rendszeresen rendeznek meg itt az Erdőhát református presbi-

terei számára, a környékbeli gyülekezetek lelkipásztorainak köszönhetően. Jelen voltak Tenke, Nagyszalonta, Árpád, Erdőgyarak, Mezőbaj, Ant és Tamáshida presbiterei lelkipásztoruk vezetésével.

A házigazda gyülekezet lelkipásztorának vezetésével a résztvevők meglátogatták a település Árpád-kori templomromját. Pázmány Attila lelkész röviden ismertette a település és a templomrom történetét. Az idő vasfoga nagyon kikezdte a környéken egykor fontos istenházát.

A templom feltehetőleg a 12. és 13. század fordulóján épült. A török hódoltság után, a településhez hasonlóan, nem nyerte vissza ko-

rábbi jelentőségét. Azelőtt még az erdélyi rendek is tartottak itt országgyűlést, 1550-ben.

A román állam 1920 óta semmit sem tett a maga nemében egyedülálló épület megóvásáért, így – mivel 1940–44 között Tamáshida román fennhatóság alatt maradt Dél-Erdélyben – egy évszázadnyi idő eltelte és egy nemzeti célokat felvállaló magyar kormány kellett ahhoz, hogy a műemlék épület megmentésére konkrét lépések történjenek. A munkálat folytatódik, és ma már látványos megmentési felújítás látható.

A kis történelemóra után a házigazdák szeretetvendégségre hívták meg a jelenlevőket.

TÓTH ZSIGMOND PRESBITER

Jubileumot ünnepelt az élesdi Kajántó Mária Gyermek- és Ifjúsági Otthon

Fennállásának 25. évfordulóját ünnepelte szeptember 17-én az élesdi Kajántó Mária Gyermek- és Ifjúsági Otthon a református templomban. Az intézményt 1996-ban alapították, de a járvány miatt tavaly nem ünnepelhetek. A több mint háromórás rendezvényen ajándékokat és okleveleket adtak át, illetve holland és német támogatók is jelen voltak.

Az ünnepi istentiszteleten Dénes István Lukács generális direktor, a Bihari Református Egyházmegye esperese hirdette az ígét. Mivel évekig a helyi gyülekezet lelkipásztora volt, felidézte, hogy számos közös programot szervezett az egyházközség a gyermekotthonnal, az Élesden töltött időszak pedig sok tanulsággal szolgált számára, meghatározva azt, ahogyan az életről és a diakóniáról gondolkodik.

A jubileum kapcsán újraélhette azokat a pillanatokat, amelyekben egy ötletből valóság lett, mert Isten megáldotta az építkezők munkáját. A tiszteletes az ünnepség mottójául választott igeszakaszt – „Mindaddig megsegített minket az Úr” (1Sám 7,12) –, valamint a 100. zsoltárt idézve arra hívta fel a figyelmet, hogy hálát kell adni Istennek az eddigi megvalósításokért, amiért gondoskodott rólunk, de a jövőbe is kell tekinteni, hiszen Ő vezet, mutatja nekünk az utat, és törődik velünk a továbbiakban is.

Elsősorban a gyermekotthon jelenlegi lakóit köszöntötte ezután Balla Sándor élesdi

lelkész, majd az onnan kikerülteket, az egyházi szolgálattevőket, a támogatókat, akik a háttérben mindig ott voltak az intézmény életében, a gyülekezeti tagokat, a pedagógusokat és a többi meghívott vendéget.

Balla Júlia intézményvezető üdvözlő szavai után Balogh Barnabás, a Hosszúpályi Református Gyülekezet lelkipásztora kifejtette, hogy az összefogás eredményeként létrejött gyermekotthon kiállta az idők próbáját.

Kajántó Pál főgondnok felszólalása személyesebb hangvételű volt, hiszen az ő édesanyja, Kajántó Mária volt tulajdonképpen a gyermekotthon megálmodója. Megjegyezte, hogy valójában már a nagypjában felmerült ez az ötlet az 1940-es évek végén, de jött a kommunizmus, és a terv kivitelezhetetlenné vált. A rendszerváltás után aztán a szülei és a nagybátyja ismét felkarolták az ügyet. A gondolatból tett lett, telekvásárlás, tervezés, kivitelezés, és az egyházi segítség is megérkezett.

Többször elhangzott néhai dr. Annemarie Sadlernek, a gyermekotthon első igazgatójának a neve, róla a fia, Gönczi István is megemlékezett.

Néhány fiatal felnőttel, aki már önálló életet él, Dénes Éva korábbi intézményvezető, a Diakónia Keresztyén Alapítvány váradí fiókvezetője beszélgetett. A továbbiakban Vinczéné Pálfi Judit, a Királyhágómelléki Református Egyházkerület diakóniai és missziói előadótanácsosa is szólt az egybegyűltekhöz.

A Bihar Megyei Gyermek- és Társadalomvédelmi Főigazgatóság (DGASPC) képviselőjében Szántó Ildikó azt emelte ki, miért fontos esélyt adni és gondoskodni a hányatott sorsú gyermekekről.

Az ünnepségen közreműködött a Kajántó Judit által vezényelt Hozsánna Kórus. Az adományokat és az összegyűlt perselypénzt a gyermekotthon kapta, melyben jelenleg 18 gyermekről és ifjúról gondoskodnak.

CIUCUR LOSONCZI ANTONIUS, ERDON.RO

Lelkészbeiktatás Szamosardón

Tóbiás Tibor nyugdíjba vonulása alkalmából rövid történelmi visszpillantásban emlékeztem meg az általam személyesen ismert szamosardói lelkipásztorokról. Ez a névsor bővült Pocsveiler István Levente személyével, akit 2022. szeptember 11-én ünnepélyes keretek között iktattak be a megüresedett parókusi állásba.

Sajnos az 1989 előtti időszakban ezt az igen léleképítő és ünnepi lehetőséget nem gyakorolhatták a gyülekezetek. Pap László akkori püspök eleve háttérbe szorította a lelkészválasztás gyakorlatát. Ő önkényesen helyezett lelkipásztorokat egyik helyről a másikra. Jómagam szinte utolsó voltam, aki a szilágysági Völcsökről meghívást nyertem Koltó-Katalinba, s annak rendje és módja szerint beiktattak új szolgálati helyemre.

Így utólag visszagondolva és megértve az ateista-kommunista diktatúra eszmeiségét, az okot a lelkipásztorok egymástól való elidegenítésében látom. Ugyanis a beiktatás liturgi-

kus rendjében tételesen le van írva egyebek mellett: „A beiktatásra az egyházmegye gondnokai, lelkészei és gyülekezetei meghívandók. A lelkészek palástosan jelennek meg.”

Tehát a lelkészbeiktatás református anyaszentegyházunk ünnepélyes alkalma, melynek megvan az istentiszteleti rendtartása. A beiktatást az illetékes egyházmegye esperese, akadályoztatása esetén megbízottja végzi. A szertartásnak két mozzanata van: egy liturgiális és egy adminisztrációs. Az előbbi egy istentiszteleti keret igehirdetéssel, imádsággal, énekléssel, áldással. Az utóbbi szimbólumok átadását jelenti. Nevezetesen a beiktatott lelkipásztor az esperestől átveszi a gyülekezet Bibliáját, a templomkulcsot és az egyházközség pecsétjét.

KRISZTUSI EVANGÉLIUM VILÁGA

E rend szerint az iktatás liturgiális részét Csűry István leköszönő püspök, az admi-

nisztrációs részt pedig Gellén Sándor újrávalasztott esperes végezte.

Pocsveiler István Levente, aki a szilágysági Lecsmérről nyert meghívást Szamosardóra, elkötelezte magát a pásztor és gyülekezet közti élő kapcsolat megteremtésére, Isten és az egymás iránti szeretet munkálására a krisztusi evangélium világosságában. Ebben méltó segítőtársa lesz hitvese, aki a kántori teendőket végzi. Két gyermekükkel bizonyára igazi otthonra találnak a szamosardói parókian.

A jelen levő református lelkipásztorok kiemelve két ortodox és egy baptista szolgatárssal igei köszöntéssel kérték Isten áldását a frissen beiktatott lelkipásztorra.

Vicsai János leköszönő egyházmegyei főgondnok, szamosardói presbiter az egyházmegye nevében adott hálát Istennek, hogy pásztorot rendelt a nyáj mellé. Majd felkérte a gondnokot, hogy adja át a lelkipásztornak a gyülekezet ajándékát, egy palástot.

VARGA KÁROLY

Alakuló egyházmegyei közgyűlés és új esperesi székház avatása

A Szilágysomlyói Református Egyházmegyében idén nyáron tisztújítás volt. Az alakuló egyházmegyei közgyűlést október 8-án tartották a szilágysomlyói református templomban, ekkor tettek ünnepélyes fogadalmat a megválasztott tisztségviselők is.

Csúry István püspök hirdette közöttünk Isten ígését a Fil 3,13–14 versei alapján: „Testvéreim, én nem gondolom magamról, hogy már elértem, de egyet teszek: ami mögöttem van, azt elfelejtve, ami pedig előttem van, annak nekifeszülve futok egyenest a cél felé, Isten mennyei elhívásának Krisztus Jézusban adott jutalmáért.”

Pál apostol bátorítása és tanácsa a megválasztott tisztségviselőknek szól, akiknek Isten ad erőt a feladatok elvégzéséhez. Csillagok vagyunk, akik nem magunktól ragyogunk, hanem Istentől kapjuk a fényt, amit tovább kell árasztanunk. Az evangélium fényét kell ragyogtassuk a ránk bízottakra, a megkeseredett és kétségbeesett emberekre. A pályát, amely előttünk áll, meg kell futni, neki kell feszülni az előttünk álló feladatoknak. A jutalom pedig nem marad el, hiszen az üdvösség már el van készítve számunkra.

ELHÍV, FELKÉSZÍT, VEZET

Bogdán Szabolcs János esperes egy újabb mandátum előtt áll, és ehhez a szolgálathoz a napi igéből merített erőt. A 2Móz 3,4–12 versei alapján, Mózes elhívás-történetében Isten három fontos dolgra hívja fel a figyelmünket. Először, hogy Isten az, aki megszólít és elhív a szolgálatra. Nem magunktól megyünk, nem mi jelentkezünk. Isten a hívó és küldő. A második fontos üzenet az, hogy Mózes joggal érzi magát alkalmatlannak a szolgálatra. A saját erőnk és képességeink nem elegendők az Istentől kapott feladatok elvégzésére. Szükségünk van kellő önismertetre, hogy felismerjük hiányosságainkat. Istennek mégis ránk van szüksége, minket akar alkalmassá tenni. A harmadik fontos üzenet pedig az, hogy Isten biztat a szolgálat előtt: „Bizony, én veled leszek!” Ez nagyon megnyugtató és erőt adó ígélet. A jövő ismeretlen és bizonytalan tünik, ám van egy biztos dolog: Isten velünk lesz!

Csúry István püspök és Farkas Zsolt közigazgatási előadótanácsos közreműködésével fogadalmat tettek a megválasztott tisztségviselők. Mindannyian kiálltak az Úr asztala köré és szívre tett kézzel mondták el az eskü szövegét.

Az ünnepi istentiszteleten a Szilágysomlyói Református Egyházközség énekkara szolgált verssel és énekekkel.

Istentisztelet után a közgyűlés tagjai átmentek az esperesi hivatal új székházához, annak ünnepélyes avatására.

HÁLA MINDENÉRT

Bogdán Szabolcs János esperes ezúttal a 100. zsoltár szavait olvasta fel, hálára buzdítva mindenkit. Isten kegyelméből és sokak jóvoltából felépülhetett egy új székház, amely egyházmegyénk minden gyülekezetének adminisztratív központja. Az Úr embereket, gyülekezeteket és kormányokat indított arra, hogy segítsenek nekünk terveink kivitelezésében. 2018 januárjában kezdődött minden, amikor Magyarország Kormánya vállalta, hogy támogatni fogja új esperesi hivatalok épülését a Királyhágómelléki Református Egyházkerületben. Így kezdtünk el mi is tervezgetni, 2018 augusztusában telket vásárolni, majd a megfelelő terveket engedélyeztetni. 2020 februárjában kezdődött az építkezés Csapó Ferenc vállalkozó jóvoltából. Közben 2021-ben sikerült egy szomszédos telket is megvásárolnunk, amelyre a parkoló kialakításához volt nagy szükség. 2021 őszére elkészült az új épület, majd 2022 nyarára a kerítés és az udvarrendezés. Ez utóbbi munkálat elvégzését Szabó József vállalkozónak köszönjük. Köszönetet mondunk Popovics Tibor egyházmegyei műszaki előadónak is, aki az építkezés munkafázisait szakszerűen felügyelte és koordinálta.

Mindenért Istent illeti a hála és dicsőség, de nem feledkezünk meg jószívű támogatóinkról sem. Köszönetet mondunk a magyar kormánynak az anyagi támogatásért és egyházmegyénk gyülekezeteinek, amelyek téglajegyek vásárlásával és perselyes adományokkal támogatták az építkezést. Köszönetet mondunk a Királyhágómelléki Egyházkerületnek, amely partner volt a tervek megvalósításában. Köszönet illeti az RMDSZ képviselőit, akik támogattak minden egyházi építkezést, felújítást és közösségeink megmaradását.

Dr. Grezsa István a magyar kormány részéről szól az egybegyűltekhez. A Bibliában ismert kép a hét bő és a hét szűk esztendő. A bő esztendők eredményeit számtalanszor tapasztaltuk az elmúlt években. A magyar kormány nemzetegyesítő terve szépen megvalósult az elmúlt években a Kárpát-medencében: iskolák, óvodák, templomok épültek és szépültek. Ennek vagyunk ma is tanúi az esperesi hivatal új székházának átadásán, mondta a miniszteri biztos. Talán most szűk esztendők jönnek, az elmúlt év megpróbáltatásai éreztetik hatásukat egész Európára, de a magyar kormány nem adja fel eddigi terveit: lehetőségeihez mérten lélekben és anyagiakban erős nemzetet akar építeni.

ISTENNEL DICSEKEDNI

Seres Dénes parlamenti képviselő, az RMDSZ Szilágys megyei szervezetének elnöke arról beszélt, hogy a szilágysági magyar közösségek sokat fejlődtek az elmúlt harminc évben. A kézzelfogható eredmények mindig egy közösség tenni akarását és áldozatkészségét igazolják. Ennek a megújulást hozó munkának az RMDSZ is tevékeny részese volt és akar maradni a jövőben is, és mindig támogatni fogja a fejlődni és megmaradni kívánó közösségeket.

Farkas Zsolt közigazgatási előadótanácsos az 1Kor 1,31 versével köszöntötte az ünneplőket: „Aki dicsekszik, az Úrral dicsekedjék.” Van okunk a dicsekvésre. Az úrral dicsekszünk akkor, amikor az Ő segítségével az elmúlt években annyi szép megvalósításnak örvendhettünk. Új püspöki hivatal épült Nagyváradon, új esperesi hivatalok épültek Királyhágómelléken, új óvodák és bölcsődék épültek gyülekezeteinkben. Az Úr áldotta meg életünket ezen intézmények felépítésével. Vele dicsekszünk!

Az ünnepi beszédek után átvágták a nemzeti színű szalagot, majd Csúry István püspök áldást mondott az új egyházmegyei otthonra, gyülekezeteinkre és nemzetünkre. A résztvevők megtekintették a hivatal új épületét, és szeretetvendégségben is részesültek.

SZÖNYI LEVENTE

FÁBIÁN TIBOR ILYENEK VOLTUNK CÍMŰ KÖNYVÉRŐL

Gyermekkorunk áldásai, kitörölhetetlen emlékei

Fábián Tibor Nagyváradon született lelkész-író a mesemondó gyönyörűségével mondja el tanulságos történeteit. Gyermekkorán keresztül mutatja be a kommunizmus utolsó éveit.

Az 1Kor 13,11-ben ez íratott meg: „Mikor gyermek valék, úgy szóltam, mint gyermek: minekutána pedig férfivá lettem, elhagytam a gyermekhez illő dolgokat.”

Minden település rövid történetét a helység központjában rá kellene vésní egy kőlapra, obeliszkre. Fábián Tibor ezt a nemes feladatot végezte el visszaemlékezéseivel, mindannyiunk örömeire. Könyvével visszateremtí szülőfaluját, a Nagyvárad melletti Fugyivásárhely egykori határait, középületeit és az azokban szolgáló személyiségeket. Keresztmetszetét adja szülőföldjének.

Olvasván lélekemelő könyvét, látjuk, hogy Móra Ferenc után még mindig lehet szólni a gyermekekhez, a fiatalokhoz és a felnőttekhez. Mint nagy írónk, Kodolányi János, aki a Süllyedő világ című életrajzi regényében leírja saját gyermekkorát és életét, vagy Az égő csipkebokor című könyvében Mózes gyermekkorát és életét, úgy Fábián Tibor is elevenen írja le gyermekkori visszaemlékezéseit, a boldog létezés örömeit és nehézségeit. Nagy irodalomtörténészünk, Féja Géza írja: az ember szeret visszatérni oda, ahol sokat örült, de még többet szenvedett...

BESZÉLŐ RÉSZLETEK

A szerző mélyen érző lélekkel élénk tárja gyermekora gyönyörű életképeit: az óvodás éveket, a tengerparti nyaralásokat, az első horgászást, barangolásait a patakparton, fürdéseit a Körösben, iskolás éveit, a település lakóinak életét, a kertművelést, a focimeccseket, a templomos időket, a kenyérsütés ünnepét, a tűzhely nélkülözhetetlenségét, a vég nélküli kerékpározásokat, a téli kalandokat, az egykori karácsonyokat, a sorban állást, az iskolai munkákat, a stoppolást és magát a rendszerváltást.

Az író figyelmes, jó megfigyelő: „Ilyenkor aztán jutott idő mindent alaposan kifigyelni. A fűszálaktól, a levelektől a bogarakig, a vízben ázó kavicsokig. Ez volt a természetes, hogy ráértünk mindenre. Két itatás és az esti behajtás között miénk volt a világ.” (38. o.) Kint éltük az életünket. Udvaron, kertben, patakparton, focipályán, utcán.” (55. o.) E kalandok, barangolások felkészítették az élet küzdelmeire, harcaira, a helytállásra. Igaza van nagy pedagógusunknak, Karácsony Sándornak: a település határának nagy nevelő hatása, ereje van – szabadságra

nevel! Ez a szabadság pedig egyensúlyban tartotta, fejlesztette a könyv gyermekszereplőinek értelmi, érzelmi, akarati és hitvilágát. „A téli sportok, a sok kinti mozgás megedzett bennünket. Szerettük a havat, nem féltünk a hidegtől, nem menekültünk az otthon melegébe, hanem naponta belevágtunk egy-egy újabb téli kalandba.” (83. o.)

Elemi és középiskolája, mint minden jó iskola, csak alapot vetett, amire építeni lehet és kell. Fábián Tibor írói érzékenységgel emlékezik egykori iskolájára. „Az iskolapadoknak számunkra lelkük, személyiségük volt.” (41. o.) Az örök diák mindig hálás régi jó iskolájára, az alma mater, a tápláló anyára. (...)

Fábián Tibor nemcsak a szó, az ige erejében hisz, hanem az írás erejében és hatásában is. A nemzetnevelés érdekében. Nemcsak a megszólalás, az ígéretdetés, de az írás lehetőségével is él. Termékeny író, hétköztetes szerző. Az Ilyenek voltunk című új könyve nemcsak visszaemlékezés, hanem irodalmi, pedagógiai, szociológiai, társadalomtudományi, néprajzi munka is. Igényes, hiteles, minőségi mű. Drága élmények forrása. Közösségteremtő és -fejlesztő alkotás.

ILYENEK VAGYUNK

Lelkész-írónk művével nemzeti értéket, drága kincset adott kezünkbe és lelkünkbe, szellemünkbe. Viszonyulását a teremtett világhoz és benne az emberekhez áthatja mélységes humanizmusa. E könyvből igazán megismer-

jük, elsősorban nem a nagyiszteletű lelkész urat, hanem Fábián Tibort, a lelki embert.

Már a borító is részben összefoglalja azt, ami a könyvben van. A mű címe és tartalma, formája és témája közötti összefüggés adja a felemelő érzést: a szépet. Csodálatosak gondolatfűzései. Minden mondatának stílusa van. A stílus maga az író. Írásának, mint minden alkotásának, egyik nagy erőssége bihari, friss, tavaszi illatot árasztó nyelvezete. Szerzőnk tudja, hogy irodalomra csak irodalommal lehet nevelni. (...)

Egészséges szelleméhez tartozik vidám humora. Ugyanakkor egyik-másik története hatására könnyekig meghatódtam. Könyvének, mint minden irodalmi alkotásnak, a próbája az, hogy kibírja-e az időt. Vagyis megtalálja-e benne magát minden idők minden embere. Igen, művében magunkra ismerünk. Ilyenek voltunk és vagyunk mi is. Ezért írónknak ez a könyve is klasszikus, mindig időszerű alkotás.

A sikeres szerző a tett embere. Boldog ember. A munkátlan, a téltenség nemcsak demoralizál, de a lélek sírja is. Maradandó írásával a mi viszonyulásunkat, magatartásunkat is neveli, irányítja: befelé, lelkünk-szellemünk felé és kifelé a világ, az emberiség felé.

Alkotásának ható, nevelő ereje van. A mesemondó gyönyörűségével mondja el tanulságos történeteit. Friss és kiapadhatatlan élmények forrása ez az örömadó könyv. Műve neveli a mi értelmi, érzelmi és akarati világot is. Ilyen szívderítő történetekkel

lélekben egészséges ifjakat, embereket lehet és kell nevelni. Írása nemegyszer bátor bizonyágtevés a társadalmi élet hibáiról.

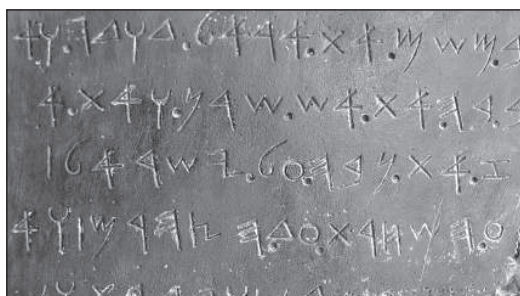
A literátus Fábián Tiborról elmondhatjuk, amit a költőkről szoktak: Poeta non fit, sed nascitur. A költő nem lesz, hanem születik. A szerző e könyvével nemcsak a partiumi, de az egyetemese magyar irodalom első vonalába is került.

GELLÉRT GYULA

(Fábián Tibor: *Ilyenek voltunk. Erdélyi történetek*. Tortoma Kiadó, 2022, 178 o. Második, bővített kiadás. Internetes rendelés: erdelyikönyv.hu)

A Bibliát igazolja egy ókori kőtábla

A felfedezés azt sugallja, hogy Bálák király, az eddig csak a Bibliából ismert személy valóban létezett. Kutatók egy csoportja az időszámítás előtti 9. századból származó Mésa-sztélet tanulmányozva arra jutott, hogy a kőtábla tartalmazhatja Bálák nevét – számol be az IFLScience.

A töredezett, moábi szöveggel ellátott bazalttábla az 1800-as években került elő a jordániai Dhibannál. A leletet jelenleg a Louvre-ban őrzik. A 34 fennmaradt sor Mésa moábi király Izrael felett aratott győzelmét meséli el.

Az új vizsgálatban az Israel Finkelstein, a Tel-avivi Egyetem munkatársa által vezetett szakértők nagy felbontású képeket készítettek a szövegről, hogy jobban kivehető legyenek a betűk. A felvételek alapján a 31. sorban eddig azonosíthatatlan mássalhangzók vannak, melyek Bálákra utalhatnak.

Ez lehet az első alkalom, amikor a Biblián kívül bukkannak a moábi uralkodó nevére. A felfedezés azt sugallja, hogy a király valóban létezett, az elemzés ráadásul azt is megerősítette, hogy a szöveg tartalmazza a „Dávid háza” fordulatot. A szakértők régóta feltételezték, hogy ez kiolvasható a feliratból, eddig azonban nem sikerült egyértelműen bizonyítani.

Nem ez az első alkalom, amikor korábban fiktívnek gondolt bibliai szereplő nyomára bukkannak. Egy ideig Bálám kortársát, Balaám jós nevét is csak a Bibliából ismerték, mígnem a Deir Alla-i feliratban meg nem találták a nevét.

NG24.HU. Fénykép: WIKIMEDIA COMMONS/CC BY 3.0

KERESZTREJTVÉNY. Az első három megfejtés jutalomban részesül.

szerző KRE szöveg szöveg alcím játék portré ima mozaik testvérhasáb interjú szerkesztő presbiter Nőszövetség képszöveg teológia gyermek javítás oldal család címlap		ELREPÜLT A MADÁRI!	HIVATAL NÉMETÜL	ELLEN- ÁLLÁS JELE	BEÓCIAI HŐS	NYÁR- VÉGEKI!	
	MEG- FEJTÉS						G ⁷
	GUMI- BELSŐ!			SPANYOL ÍRÓ			
	DALMÁT TELE- PÜLÉS GELEJ HATÁRAI!			KÖZÉPEN FOGÓ!		DRAGON BALL ...	JAPÁN ÜRMÉRTÉK
	IDEGEN FÉRFINÉV	ELŐTAG: PETA	FOGSOR KÖZEPE! FUTAM- VÉGI!	MÁGNESES INDUKCIÓ	KIÜTÉS JELE		
PESTI TELE- PÜLÉS				BELGA AUTÓJEL	VEGYJEL: HOLMIUM		ANYJA NEVE RÖV.
				NÉMET IGEN	GYÜMÖLCS NEDVE		
ÖTVEN RÓMÁBAN		ELŐTAG: MEGA-		BECÉZETT JÚLIA			
		RÓMAI 10		A FOSZFOR VEGYJELE			
FÜGG- VÉNY JELÖLÉS			BARANYAI TELE- PÜLÉS			UNAT- KOZIK	

Fricska – 5, 6, 7, 8

Jó pár éve történt már. A canterburyi érsek sietett, hogy elérje a vonatot. Szerencsétlenségére egy rossz fiúkébe szállt be, mert körülötte az elmebetegintézet betegei voltak. Mindannyian intézeti ruhát viseltek. Amint elindult a vonat, belépett az ügyeletes ápoló, és számolni kezdett: 1, 2, 3, 4. Aztán meglátta az úriembert, aki öltönyben, papi ingben ült ott. „Ön kicsoda?” „Én vagyok

a canterburyi érsek!” Az ügyeletes csak ennyit mondott: 5, 6, 7, 8.

A történet tanulsága: Fontos, hogy tudd, ki vagy, és kik a többiek. Ha tudjuk, hogy mitől leszünk idegesek, és mi az, ami másokat idegesít, akkor előre jutunk. Ha megértjük, hogy honnan jövünk, és a többiek honnan jönnek, akkor jobban boldogulunk. Több lesz az együttérzés, átélés, és több lesz a kedvesség is.

HARANGSZÓ

A Királyhágómelléki Református Egyházkerület gyülekezeti lapja
ISSN 1221-0323

www.facebook.com/harangszo

Felelős szerkesztő: Ghittea-Szabó József Levente. Hírszerkesztő: Tokár Sándor. Tördelőszerkesztő: Petrikó Ildikó.

Korrektor: Megyesi Antónia. Szerkesztőbizottság: Erdei-Árva István Béla, Fábíán Tibor, Tokár Sándor, Tótos Beáta, Wagner Erik. Szerkesztőségünk postacíme: Nagyvárad, Sulyok István u. 9. sz. Bihar megye, irányítószám: 410202. Tel.: 0765-926002, 0259-435386. E-mail: harangszo.ujtag@gmail.com Honlap: www.krek.ro, www.facebook.com/harangszo, www.harangszoujsag.wordpress.com. Készült a Királyhágómelléki Református Egyházkerület Szenczi Kertész Ábrahám Nyomdájában. Felelős vezető: Wagner Erik. A lap terjesztése a lelkes hívatálokön keresztül történik. A szerkesztőség fenntartja magának a jogot, hogy a beérkező írásokat rövidített és szerkesztett formában közölje. Meg nem rendelt kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza.